

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Otuz üçüncü İnikat

4.11.1959 Çarşamba

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	26:27	4. — Samsun Mebusu Ekrem Anıt'ın,	
2. — Havale edilen evrak	27	Arzuhal Encümeninin 9. IV. 1958 tarihli haftalık karar cetvelindeki 418 sayılı Kararın Umumi Heyette görüşülmesine dair takrir ve Adliye ve Arzuhal encümenleri mazbataları (4/42)	39
3. — Yoklama	27	5. — Ankara Mebusu Recep Dengin'in, Karayolları Trafik Kanununun 42 nci maddesinin tadili hakkında kanun teklifi ve Nafia ve Dahiliye encümenleri mazbataları (2/65)	39
4. — Müzakere edilen maddeler	27	5. — Sualler ve cevaplar	40
1. — Umumi hayata müessir âfetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair kanun lâiyhası ile Çankırı Mebusu Ferhan Arkan ve 5 arkadaşının, Çankırı vilâyetinde sel baskını dolayısıyla vukua gelmiş olan zararların giderilmesi, Kırşehir Mebusu Hayri Çopuroğlu ve 2 arkadaşının, Kırşehir vilâyetinde sel baskını dolayısıyla vukua gelmiş olan zararların telâfisi hakkında kanun teklifleri ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/213, 2/185, 2/192)	27:38	A — Tahriri sualler ve cevapları	40
2. — Tebligat kanunu lâiyhası ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/105)	38	1. — Ankara Mebusu İbrahim Saffet Omay'ın, «Radyo istasyonlarından ajans haberlerini ve partizan neşriyatı dinlemiyenler Derneği» nin kapatılması sebebine dair sualine Dahiliye Vekili Namık Gedik'in tahriri cevabı (7/391)	40
3. — İnhisarlar Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4898 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâiyhası ve Gümrük ve İnhisarlar ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/278)	38:39,39,43:47	2. — Urfa Mebusu Osman Ağan'ın, Urfa Valisinin bir vatandaşı hapsedirdiğinin doğru olup olmadığına dair sualine Dahiliye Vekili Namık Gedik'in tahriri cevabı (7/305)	40:41

3. — Ankara Mebusu Recep Dengin'in, 1 . I . 1953 - 1 . VI . 1957 tarihleri arasında ihraç edilen maden hurdalarından ne kadar döviz sağlandığına dair sualine Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın, tahriri cevabı (7/377)

41:42

4. — Elâzığ Mebusu Mustafa Altındağan'ın, Elâzığ Cüzam Hastanesinin başka bir yere naklinin düşünülüp düşünülmediğine dair sualine Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekili Lûtfi Kırdar'ın, tahriri cevabı (7/356)

42

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Divanı Muhasebatta açık bulunan Daire Reisliği seçimi için reyler toplandı.

Umumi hayata müessir âfetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle, yapılacak yardımlara dair kanun lâyihasının heyeti umumiyesinin müzakeresi kâfi görülerek maddelere geçildi ve birinci maddesi görüşüldü.

Divanı Muhasebatta münhal bulunan Daire Reisliğine, Divanı Muhasebat âzasından Ragıp

Ögel'in seçildiği tebliğ edildi.

4 . II . 1959 Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili	Kâtip
Kayseri Mebusu	Bolu Mebusu
<i>Ibrahim Kirazoğlu</i>	<i>Ihsan Gülez</i>
	Kâtip
	Samsun Mebusu
	<i>Abdullah Keleşoğlu</i>

Sualler

Şifahi sualler

1. — Sivas Mebusu Necati İter'in, askerî birliklerin emniyet emrinde görevli jandarma gibi kullanılmasının önlenmesi hususunda ne gibi tedbirler alındığına dair şifahi sul takriri Milli Müdafaa Vekâletine gönderilmiştir (6/372)

2. — Malatya Mebusu Nurettin Akyurt'un, 7 . XII . 1958 günü Gaziantep'de alınan inzibati tedbirlere dair şifahi sul takriri Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir (6/373)

3. — Ankara Mebusu Ahmet Üstün'ün, Ayaş Demokrat Parti Kaza Kongresinin toplantı mahalline dair şifahi sul takriri Başvekâlete gönderilmiştir (6/374)

Tahriri sualler

1. — Adana Mebusu Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, müstahsıldan satın alınacak çay fiyatlarının artırılması hususunun düşünülüp düşünülmediğine dair tahriri sul takriri Güm-rük ve İnhisarlar Vekâletine gönderilmiştir (7/406)

2. — Adana Mebusu Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Adana'nın Kadirli kazasında hastane

yapılması hususunda ne gibi tedbirler alındığına dair tahriri sul takriri Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletine gönderilmiştir (7/407)

3. — Adana Mebusu Kemal Sarıbrahimoğlu'nun, Adana'nın Kadirli kazası su tesislerinin ne zaman ikmal edileceğine dair tahriri sul takriri İmar ve İskân Vekâletine gönderilmiştir (7/408)

4. — Ordu Mebusu Atif Topaloğlu'nun, Ünye'nin 1959 yılında vilâyet haline getirilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair tahriri sul takriri Başvekâlete gönderilmiştir (7/409)

5. — Ordu Mebusu Zeki Kumrulu'nun, Ünye'nin 1959 yılında vilâyet haline getirilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair tahriri sul takriri Başvekâlete gönderilmiştir (7/410)

6. — Ordu Mebusu Muammer Tekin'in, Ünye'nin 1959 yılında vilâyet haline getirilmesinin düşünülüp düşünülmediğine dair tahriri sul takriri Başvekâlete gönderilmiştir (7/411)

7. — Ordu Mebusu Hüseyin Yürür'ün, Ünye'nin 1959 yılında vilâyet haline getirilmesinin

düşünüldüğüne dair tahriirî sual takrirî Başvekâlete gönderilmiştir (7/412)

8. — Tokad Mebusu Faruk Ayanoğlu'nun,

pancar fiyatlarına zam yapılması hususunda ne düşünüldüğüne dair tahriirî sual takrirî Sana-yi Vekâletine gönderilmiştir (7/413)

2. — HAVALE EDİLEN EVRAK

Mazbatalar

1. — İl İdaresi Kanununun ikinci maddesinin (D) fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun lâiyhası ve Dahiliye Encümeni mazbatası (1/299) (Ruznameye)

2. — 1706 sayılı Jandarma Kanununun 3148 sayılı Kanunla muaddel 18 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun lâiyhası ile Tunceli Mebusu Arslan Bora'nın, Jandarma Kanununun 3148 sayılı Kanunla değiştirilen 18 nci maddesinin son fıkrasının tadiline dair kanun teklifi ve Millî Müdafaa ve Dahiliye encümenleri mazbataları (1/215, 2/90) (Ruznameye)

3. — Türkiye ile Norveç arasında imzalanan Kültür Anlaşmasının tasdiki hakkında ka-

nun lâiyhası ve Hariciye ve Maarif encümenleri mazbataları (1/195) (Ruznameye)

4. — Türkiye Cumhuriyeti ile Libya Birleşik Krallığı arasında imzalanan İş Birliği ve Kültür Anlaşmasının tasdikine dair kanun lâiyhası ve Hariciye ve Maarif encümenleri mazbataları (1/204) (Ruznameye)

5. — Ankara Üniversitesi 1958 malî yılı Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun lâiyhası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/292) (Ruznameye)

6. — Petrol Dairesi Reisliği 1958 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A/1) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun lâiyhası ve Bütçe Encümeni mazbatası (1/296) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,05

REİS — Reisvekili İbrahim Kirazoğlu

KATIPLER : Abdullah Keleşoğlu (Samsun), Hakkı Kurlal (Kayseri)

3. — YOKLAMA

REİS — Yoklama yapılacaktır efendim. (Bitlis Mebusluklarına kadar yoklama ya-

pıldı.)

REİS — Celseyi açıyorum efendim.

4. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Umumi hayata müessir âfetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair kanun lâiyhası ile Çankırı Mebusu Ferhan Arkan ve 5 arkadaşının, Çankırı vilâyetinde sel baskını dolayısıyla vukua gelmiş olan zararların giderilmesi, Kırşehir Mebusu Hayri Çopuroğlu ve 2 arkadaşının, Kırşehir vilâyetinde sel baskını dolayısıyla vukua gelmiş olan zararların telâ-*

fisi hakkında kanun teklifleri ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/213, 2/185, 2/192)

REİS — Maddeleri üzerinde görüşmeye devam ediyoruz. Buyurun encümen.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ EKREM ANIT (Samsun) — Muhterem arkadaşlarım; geçen celsede söz alan hatip arkadaşlarımızın tevcih buyurdıkları sualleri kısaca tekrarladıktan son-

ra cevaplarını vermeye çalışacağım.

Maraş Mebusu sayın Nusret Durakbaşa arkadaşım, birinci maddede birtakım aksaklıklar tesbit etmiş olduğunu, birinci fıkranın birinci maddeye ithal sebebini anlayamadığımı, çok uzak yerlerde vâkı olan hâdiseler için kanunun tatbik edilip edilmeyeceği hususunda İcra Vekilleri Heyetine salâhiyet verilmesinin yerinde olmadığını, maddenin üçüncü fıkrası için, altıncı maddede mülkiye âmirlerine esasen salâhiyet verilmiş olması itibarıyla bu fıkranın tayyedilmesi ve netice itibarıyla umumi hayata müessir âfetlerin iki kategoride mütalâa edilmesinin muvafık olacağı, bunun için bir takrir verdiğini ve oylarımızı takrir lehine istimal buyurmanız ricasında bulundular.

Asım Eren arkadaşım, zirai âfetlerin kanun lâyihasında yer almadığını, 1 nci maddenin yalnız yapıları ve âmme tesislerini istihdaf ettiğini, Sivil Müdafaa Kanunu ile Dahiliye Vekâletine tanınan vazife ve salâhiyetlerin bu kanunla İmar ve İskân Vekâletine tanınmış bulunduğunu ve binaenaleyh muahhar olan bu kanunda sivil müdafaa mükellefiyetinin yer almaması veya o kanunun hükmünü nez'eden bir hükmün bulunması tezini savundular.

Adana Mebusu Kemal Sarıbrahimoğlu arkadaşım, âfetlerin umumi hayata müessir olup olmadığını tesbitinin İmar ve İskân Vekâletine bırakılmış olmasını tenkid buyurdular. Umumi hayata müessiriyetin kıstasının ne olacağını sordular. Valilerin alacakları âcil tedbirlerin nelerden ibaret olduğunu, ikinci fıkradaki İcra Vekilleri Heyetine tanınmış olan yani tabii âfetlerin «umumi hayata müessir olup olmadığı hususunda» karar verme yetkisinin 20 gün içinde mutlakla yerine getirilmesi temennisini izar ettiler.

Gümüşane Mebusu Nihat Salgınalp arkadaşımız, toprak ve rüzgâr erozyonlarının maddede yer almasının ve bu kanunla İmar ve İskân Vekâletine tanınmış olan salâhiyetlerin Ziraat Vekâletine de tanınması tezini müdafaa ettiler. Sonra da sellerden mütevellit zararlara mâruz kalmış vatandaşların zararlarının telâfisi için kanunun bu maddesine bir hüküm' ilâvesini istediler.

Yozgad Mebusu Sefer Eronat arkadaşım, birinci maddede yapılar tâbirinin mahdud olduğunu, köprülerin de bu mâna içine ithal etmek icab-

ettiğini, toprak erozyonu ile bu kanunla tesis olunan fondan bahsettiler ve madem ki, bir fon teşkil ediliyor, kanunun şümül sahasını genişletelim buyurdular.

Erzincan Mebusu Rauf Bayındır arkadaşım, şimdiye kadar konuşan arkadaşların itirazlarını bu kanun lâyihasının mücerret İmar ve İskân Vekâletince hazırlanmış olmasına bağladılar. Ve kanun lâyihasının Nafia ve Ziraat Vekâletlerini de ilgilendirmekte olduğunu ileri sürdüler. Kuraklık âfetinin de kanun lâyihasında yer alması ve 3908 sayılı Kanununun meriyetten kaldırılmasının lüzum ve zarureti üzerinde durdular.

Muhterem arkadaşlar, iki toplantıda da arz ettiğim ve hile yüksek tasvibinize sunulan bu lâyihanın adı «Umumi hayata müessir âfetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlar» Kanunudur. Umumi hayata müessir âfetlerden evvel ve sonra alınacak bütün tedbirleri kapsayan kanun lâyihasını izah ederken imparatorluk devrinden bugüne kadar yalnız taşkın sularla, su baskınlarına karşı koruma hakkındaki 4373 ve zelzeleden önce ve sonra alınacak tedbirlere mütedair 4623 sayılı kanunlar hariç ısdar edilmiş on sekiz kadar kanun ancak hâdiselerden sonra ve mücerret tabii âfetlerden birisini istihdaf etmek ve o âfetten mütevellit zararların telâfisini istihdaf etmekte olduğunu söylemiş ve Hükümetin getirmiş olduğu işbu lâyihanın bütün tabii âfetleri şinesine, şümülü sahasına aldığını ileri sürerek bir an evvel yürürlüğe konması ricasında bulunmuştum.

Muhterem arkadaşlarım, hatiplerden bir kısmı kanunun birinci maddesinde tâdat edilen zelzele, yer kayması, kaya düşmesi, su baskını, yangın, çığ ve benzerleri yibi tabii âfetlerden dolayı mezruatları mahvolmuş vatandaşların duçar olduğu zararlarının ödenmesini, kuraklık, don, toprak ve rüzgâr erozyonlarının da maddeye konmasını istediler.

Muhterem arkadaşlar, bu kanun zirai sigorta kanunu değildir. Esasen 3202 sayılı Ziraat Bankası Kanunu çiftçi vatandaşlara arazi edinmek, imar, ihya, meyvacılık, hayvancılık, arıcılık, zirai araçlar temini, koşum hayvanı tedariki, yem, ekmeklik, yemlik, tohumluk verilmesi gibi çiftçinin binnetice zirai faaliyetlerini düzenliyen hükümleri kapsamaktadır. Bundan başka 3242, 5254, 5580, 5807, 6182 ve 6572 sayılı ka-

nunlar dikkatle gözden geçirilecek olursa bunlarla çiftçinin bütün ihtiyaçları derpiş edilmiş olduğu görülür. Esasen bugüne kadar tedvin edilmiş olan mevzuatta âfetler muvacehesinde menkul malların ödenmesine dair bir hüküm ve sahsat yoktur. Kanunun birinci maddesi vazih olarak yapıları ve âmme tesislerini göstermektedir.

Arkadaşlarım, bâzı arkadaşlar son günlerde cereyan eden infilâk hâdisesinin de umumi hayata müessir âfetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair kanununda yer almasını ileri sürdüler. Parlayıcı ve patlayıcı maddeler hakkında Sayın İmar ve İskân Vekilinin bu kürsüden Yüksek Heyetinize ifade buydukları gibi bu mevzuada dair Çalışma, Sıhhat ve İhtimai Muavenet vekâletlerince müstereken hazırlanıp, Devlet Şûrasının tetkikinden geçmiş, meriyet mevkiine konulmuş bir nizamname olduğu gibi aynı zamanda Türkiye'de silâh ve mühimmat yapan fabrikaların İş Kanunu muvacehesinde kontrole tâbi tutulmasını tazammun eden bir kanun da vardır. Binaenaleyh infilâk hâdisesinin bu kanunda yer alması mümkün görülmemektedir.

Muhterem Asım Eren arkadaşımız, Sivil Müdafaa Kanunu ile Dahiliye Vekâletine tanınmış olan salâhiyetlerin bu kanunla da İmar ve İskân Vekâletine tanınmış olduğu, binaenaleyh her iki kanunda bir tedahül husule geldiğini söylediler. 7126 sayılı Sivil Müdafaa Kanununun 5 ve 6 ncı maddelerini dikkatle okuyacak olursak, umumi hayata müessir âfetler dolayısıyla alınacak tedbirler hakkındaki kanunun hükümleri ile ne mütebayın ve ne de mütezattır. Bilâkis birbirini tamamlayıcı mahiyettedir.

7126 sayılı Sivil Müdafaa Kanununun 5 ncı maddesini okuyorum :

«Madde 5. — Mülki idare âmirleri, bu kanun hükümleri ve bunlara müsteniden Dahiliye Vekâletince tebliğ olunacak esaslar dâhilinde kendi mülki hudutları içindeki hassas bölgelerde Sivil Müdafaa Teşkilât ve tesisatının ve bölgelerine müteveccih düşman faaliyetlerine, tabii âfetlere ve büyük yangınlara karşı barıştan itibaren, sivil müdafaaı fiilen tahakkuk ettirmekten bizat mesuldürler.»

6 ncı maddeyi okuyorum :

«Madde 6. — Tabii âfetler ve büyük yangınlarda; 4373 sayılı (Taşkın sular ve su baskınlarına karşı korunma) ve 4623 sayılı (Yer sarsıntısından evvel ve sonra alınacak tedbirler) hakkında kanunlar hükümleri dairesinde yapılacak her türlü kurtarma ve yardım işlerine, mahallî mülki âmirliklerce görülecek lüzum üzere, bu bölgede bulunan Sivil Müdafaa teşkillerinin de katılması mecburidir.»

Adana Mebusu Sayın Sarıbrahimoğlu buyurdular ki, âcil tedbirler nedir? Bir muntakada zelzele olmuş, Allah göstermesin, yurdu saklasın; vatandaşın evi başına yıkılmış, bir kısmı da enkaz altında ölmüş, aç ve perişan duruma düşmüş. Şimdi, ilk âcil tedbir, yaralıları tedavi ettirmek, ölüleri enkaz altından çıkarmak, ölüleri gömmek, çıplak vatandaşları ilbas etmek, işlerini temin gibi hususlara inhisar eder. Sivil Müdafaa Kanunu ile bu kanunun tedahül eden kısmı olmadığını arz etmişim. Evleviyetleazardan sefere intikal ederken, memleket içi yurdun müdafaaı bakımından vezifedar kılınacak memleket çocuklarının bilhassa imdadı sıhhi, gaz ve can kurtarma, enkaz kaldırma ekiplerinde çalıştırılacak olan personelleri yetiştirmek,azardan itibaren mülkiye âmirlerinin vazifesidir. Sivil Müdafaa Kanunu kendilerine bu hususta vazife tahmil etmiştir.

Şimdi, umumi hayata müessir âfetlerin vukuunda yine mülkiye âmirleri kanunen emirlerinde bulunan yetiştirilmiş bu elemanlardan istifade etmek çarelerini düşüneceklerdir. Sivil Müdafaa Kanununun Dahiliye Vekâletine verdiği vazife ve salâhiyetle bu kanunla İmar Vekâletine verilen vazife ve mükellefiyetler arasında fark vardır. İmar ve İskân Vekâleti kuruluş Kanununun ikinci maddesiyle umumi âfetlerle meşgul olma yetkisi İmar Vekâletine verilmiştir. Bâzı arkadaşlarımızın buydukları gibi birinci maddede İmar ve İskân Vekâletine tanınmış bulunan salâhiyetlerin Ziraat Vekâletine tanınmasına mesağ ve cevazı kanuni görmemekteyim.

Yine Sarıbrahimoğlu arkadaşımız, umumi hayata müessir âfetlerin kıstası nedir buyurdular. İlk celsede de arz ettim, umumi hayata müessir âfetlerdeki kıstas, cemiyetin hayatını umumi olarak felce uğratacak, âmme hizmetlerinin durmasını intacedecek olan hâdiselerdir. Bunlar esas itibarıyla mütehassız organlar

tarafından tetkik edilecek, tetkik neticesi bir raporla İmar ve İskân Vekâletine bildirilecek ve vekâlet de bu raporlara müsteniden İera Vekilleri Heyetine teklifte bulunacaktır. Vekiller Heyeti kararı bu işlemin tekemmülüne bağlıdır. Arkadaşım zannediyor ki, her hangi bir bölgede bu kanunun kapsamına dâhil olan bir âfet zuhurunda İera Vekilleri Heyeti karar vermezse yani, vukubulmuş olan âfetler umumi hayata müessir âfetler meyanında mütalâa edilmezse vatandaşa Hükümet şefkat elini uzatmayacak mıdır? Hayır arkadaşlar, meselâ bir kaya yuvarlanmış 3 - 5 ev yıkılmış, vatandaşlar açıkta kalmış, bir heyalan olmuş 10 - 15 ev yıkılmış. Bunların işe, ibate ve iskânları esasen İmar ve İskân Vekâletinin vazifesidir. Toprak İskân Umum Müdürlüğü vasıtasıyla bu hizmet görülecektir.

Erzincan Mebusu Rauf Bayındır arkadaşım, kanunun muvakkat maddesinde bâzı kanunların meriyetten kaldırılmış olduğunu kendileri için daimî bir ıstırap menbaı olan 3908 sayılı Kanunun hâlâ yürürlükte bulunduğunu ve bu kanunda meriyetten kaldırılmış olan kanunlar meyanına ithal edilmesini istediler.

Arkadaşlarım, mevzu bahsolan kanun, Erzincan zelzelesinden sonra Erzincan şehrinin yeniden ihyasını ve felâkete uğrıyan vatandaşlara mesken yapılmasını sağlayan kanundur. Bu kanun esas itibarıyla 5 maddeden ibarettir. Bu kanunun 2 ve 3 ncü maddeleri esasen 6830 sayılı İstimlâk Kanununun 35 inci maddesiyle meriyetten kaldırılmıştır. Yürürlükteki maddesi, İera Vekilleri Heyetince menafii umumiye kararı verilmiş belodiyeye sınırları içerisindeki sahada bulunan gayrimenkullerin değer tahası peşin ve rilmek suretiyle istimlâk edilmesi yetkisinin belodiyeye tanınmış olduğunu bildiren maddedir.

Sayın arkadaşlarımın teveih buyurdıkları sualleri bu suretle cevaplandırdıktan sonra, kanunun umumi hayata müessir âfetler kanunu olduğunu ve bütün âfetler manzumesinin net olarak tarifinin yapılmasına maddeten imkân bulunmadığını, çünkü tabii âfetlerde bir benzerlik olmadığını, tariften kaçınılarak tadadi yardım tereih edildiğini bir kere daha hatırlatırım. Şurasında arz edeyim ki, İera Vekilleri Heyetine İmar ve İskân Vekâletince yapılacak teklif gelir gelmez Vekiller Heyeti 20 gün içinde neticelendirilmiş olsun yolundaki Sariibrahimoğlu arka-

daş mızın beyanını icrayı müddetle takyit etmenin yerinde olup olmayacağını yüksek takdirlerinize bırakırım. Kanun bir ihtiyacın ifadesidir. Bugüne kadar olduğu gibi, hâdiseden sonra vatandaşın uğradığı zararların telâfisini istihdaf eder şekilde derhâl kanun çıkarmak yolu, tatbikatta birçok müşkülâta sebeb olmuştur. Bunların başında yardımların zamanında yapılmaması gelmektedir. Bendeniz maddenin kabulünü ve kanunun bir an evvel yüksek tasvibinize iktiran ederek yürürlüğe konulmasını rica eder, hepimizi hürmetle selâmlarım.

REİS — Şevki Erker.

ŞEVKİ ERKER (Erzurum) — Muhterem arkadaşlar; Sayın Ekrem Anıt, kanunun birinci maddesi üzerindeki konuşmalara ve tenkidlere cevap verirken, sözün merkezi sıkletini kanunun heyeti umumiyesine teveih edip, asıl birinci madde üzerinde ve kanunun başlığı üzerinde muhterem arkadaşlarımın ve bendenizin ileri sürmüş olduğumuz mütalâalara cevap vermek zahmetine katlanmadılar, sadece kanunun birinci maddesinin aynen kabulünü rica etmekle iktifa ettiler.

Ben, bundan evvelki celsede Muhterem Heyeti Umumiyeye arz etmiştim ki, bu kanun sadece İmar ve İskân Vekâletinin bir vazife kanunudur. Başlığı bütün âfetleri içine aldığı halde kanunun metninde ve maddelerinde bu şümül yoktur. Bilhassa birçok arkadaşlarım bu kanunun şümülüne girmiyen âfetlerden bahsettiler; meselâ şehirlerin dışında büyük bir feyzan olsa, bütün ova su altında kalsa, bu, âfet midir, değil midir? Elbette âfettir. Fakat bu, kanunun şümülüne girmiyecektir ve girmemiştir. Binaenaleyh, bütün âfetler - Ekrem Anıt'ın şimdi teyiden söylediğinin aksine - bu kanunun şümülüne girmiyor, girmemelidir de. Biz teklif ettik, dedik ki, mademki, bu kanun İmar ve İskân Vekâletinin bir vazife kanunudur, şehirlerde, kasaba ve köylerde yıkılan evleri, harab olan müesseseleri, tesisleri, umumi hayata müessir olduğu takdirde, yeniden yapmak, önceden ve sonrası için icabeden tedbirleri almak üzere teklif edilen ve binaenaleyh sadece meskûn yerlere taallük eden bir kanundur. Kanunun başlığında; (Meskûn yerlerde umumi hayata müessir olan âfetler hakkında alınacak tedbirler.) dediğimiz takdirde kanunun metnindeki mâna ve

şumul ile tamamen ahenktar olur. Muhterem Ekrem Anıt bu noktaya asla temas etmediler.

Birinci maddeye gelince muhterem arkadaşlarım; birinci maddenin birinci fıkrası kanunun neyi kasdettiğini ve neyi hedef tuttuğunu sarıh olarak ifade etmektedir. Bu da, umumi hayata müessir olacak âfetlerden önce ve sonra veya âfetler sırasında alınması lâzımgelen tedbir ve yardımları ihtiva etmektedir, kanunun bütün muhtevası bundan ibarettir. O halde bu kanunun birinci maddesi kanunun mahiyet ve hüviyeti ve maksadını ifade etmektedir. İkinci fıkraya gelince, bu fıkra da âfetler hakkında alınacak tedbirler ifade edilmeye çalışılmıştır. Halbuki bu maksadı yerine getirecek, ikinci maddeden itibaren birçok hükümler vardır. O halde birinci maddede bunun yeri yoktur. Arz edeyim : Bu ikinci fıkra; (Zararın umumi hayata müessir olup olmadığına İskân Vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyeti karar alır.)

Muhterem arkadaşlar, bu hüküm bu kanunun maksadının, yerine getirilmesindeki salâhiyeti tarif eder. Kanunun maksadını değil, bu maksadı ne şekilde ele alacağını ifade eder. Binaenaleyh, birinci maddede yeri yoktur. Hele üçüncü fıkrası : (Şu kadar ki, âfet vukuunda bu kanun gereğince alınması lâzımgelen âcil tedbirlerin ittihazına âfetin vukubulduğu bölgenin valisi yetkilidir.) Demektedir. Bu da umumi maksadın içinde birtakım makamlara tanınan yetkiyi gösterir. Aşağıdaki maddelerde bu yetkilerin ne şekilde kullanılacağı hususunda hükümler vardır. Filhakika alâkası noktasından bu fıkranın da ancak, ikinci madde ile ilişiği olduğunu arz etmek isterim.

İkinci maddede; (Yer sarsıntısı, yer kayması, su baskını, çığ, kaya düşmesi gibi âfetlere mâruz kalabilecek bölgeler İmar ve İskân, Nafia, Dahiliye, Maarif ve Ziraat Vekâletlerince müştereken tasvibedildikten sonra neşir ve ilân edilir.) denilmektedir.

İkinci maddenin birinci fıkrası da bu hüküm şumulüne girer. Âfetler, ve âfetler vukuundan evvel ve nerelerde âfet olması ihtimalinin tesbitinin ne şekilde yapılacağı, hangi vekâletlerin salâhiyetleri dâhiline olduğunu göstermektedir. Birinci maddenin ikinci fıkrası da bu mahiyettedir.

İkinci maddenin birinci fıkrası, âfetlerin vukuundan evvel vukuu muhtemel yerlerin tespiti, tesbiti ve âfet yeri olduğuna karar verilmesine dair bir hükümdür.

Birinci maddenin ikinci fıkrası âfet vukubulduktan sonra hayatı umumiyeye müessir olup olmadığının karara bağlanması hakkındaki hüküm ve salâhiyettir. O halde ikinci maddeyi bu şekilde sıraya koyduğumuz takdirde tamamlanmış olacaktır ve birinci maddedeki aksaklık bertaraf edilmiş olacaktır.

Bu bir şekilden ibarettir. Bir fıkra şurada da olabilir, burada da olabilir denebilir. Ben aslına itiraz etmiyorum, bir tertip meselesini arz ediyorum. Tatbik edenler bunu daha iyi ve daha kolay tatbik edebilsinler diye arz ediyorum.

Birinci maddenin birinci fıkrasındaki vuzuh-suzluğa gelince, birinci konuşmamda da arz etmiştim, tekrar edeyim : (Yer sarsıntısı, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzerleri gibi âfetlerde yapıları ve âmme tesisleri, umumi hayata müessir olacak derecede zarar gören veya zarar görmesi muhtemel olan yerlerde ve bu kabîl âfetlerin vukuunda alınacak âcil tedbirlerle yapılacak yardımlar hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.) Diyor.

Bu kabîl âfetler vukuundan evvel âfet korkusu ve ihtimali tesbit edilir. Buralarda alınması lâzımgelen tedbirler plânlanır ve ona göre hazırlık yapılır, teşkilât kurulur. Bu birinci vazifesidir. İkinci vazifesi, âfetlerin vukuunda lâzımgelen tedbirleri almak. Bunlar âcil tedbirler de olur, uzun vâdeli tedbirler de olur. Bunları Ekrem Anıt arkadaşımız izah ettiler; bu kabîl âfetlerin vukuundan sonra âcil tedbirler dolayısıyla yapılacak yardımlar var. Bu yardımlar âcil tedbirler içine mi giriyor, yoksa âfetten sonra alınması lâzımgelen tedbirler içine mi giriyor? Bu, şüphe ve müphemiyet arz etmektedir. Bu itibarla bendeniz geçen celsede bir teklif arz ettim. Maddenin birinci fıkrası kanunun sadece şumulüne giren maksadı ifade ve izah etsin. Bu ne şekilde yürütülecektir, salâhiyet nerelere ve kimlere aidolacaktır, bunlar diğer maddelere aktarılınsın.

Sayın Ekrem Bey bu mütalâalarımıza sarıh cevap vermedikleri için huzurunuzu tekrar işgal

ettim, özür diler ve hürmetlerimi arz ederim.

REİS — Asım Eren.

ASIM EREN (Niğde) — Muhterem arkadaşlar, muhterem Ekrem Anıt arkadaşımızı dinledik. Bu iki kanun, birisi tasarı, birisi geçmiş ve mer'i olmak üzere Sivil müdafaa Kanunu. Bu kanun tasarısı bir noktada birleşiyorlar. Bu kanunların her ikisini de tatbik edecek olanlar, emir ve iş hangi vekâlet namına muzaf olursa olsun, valiler ve bunların emri altında bulunan mülki idare âmirleri ve ayrıca valilerin emrine girebilecek olan askerî birlik ve müesseselerdir.

Fakat bu iki kanun tariflerde ve salâhiyet tevdiinde olmak üzere iki noktada da bir birleştirmeden ayrılıyor.

1) Tariflerde, Sivil müdafaa Kanununda «tabii âfetler» tâbiri var. Bunda ise «umumi hayata müessir âfet» tâbiri geçmektedir. Tabii âfetle, umumi hayata müessir âfet arasındaki nuans farkı nedir? Âfet deyince, umumi hayata zarar veren her olağanüstü olay demektir. Hangi sebeple tahaddüs ederse etsin, âfet deyince bizim anladığımız şümüllü mâna budur. Yani âfetlerin hepsi de umumi hayata müessirdirler. Bu kanun tasarısının metninde, valilerin «âfet olayının vukubulduğu bölgede» diyerek bir vilâyetin içinde ufak bir bölgeye munhasır bir olayın da bu kanunun anlatmak istediği (umumi hayata müessir âfetler) tâbirine girdiği zımnen kabul edilmiştir. Her hangi bir yerde mahalli hayatın ölçüsüne göre büyük kısmı ile muvazaneyi bozan her türlü olağanüstü hâdiseler âfettir. Sivil müdafaa Kanunu (tabii âfet) der. Burada ise vâzın kanun umumi hayata müessir âfetler der. Gerçi ikisi de (tabii âfet) i istihdaf etmiştir. Ama kelimeler aynı değil, farklıdır. Şu halde bir defa bu terimleri ahenkleştirmek lâzımdır. Burada kanun yapma sanatı bakımından farklar vardır demektir.

Sonra, Sivil Müdafaa Kanununda (kurtarma) tâbiri vardır. Bu kanun tasarısında ise (âcil yardımlar) tâbiri bulunmaktadır.

Benden evvel konuşan arkadaşımın söylediği bir noktaya bu vesile ile temas edeceğim: (Âcil tedbirlerden) sonra yapılması icabeden (İkinci derecedeki tedbirler) alınmayacak mı? Kaldı ki, ben vâzın kanunun, (Âcil yardımlar) ile (Alınacak tedbirler) terimlerinin ikisini de ayrı ayrı mef-

humlar olarak telâkki ettiği kanaatindeyim. Yani burada (Âcil tedbirler) ayrı, (Yapılacak yardımlar) ayrı olarak düşünülmüştür. Buna mukabil, Sivil Müdafaa Kanununda «kurtarma» der. Kurtarma mefhumuna dâhil olmyan âcil tedbirler, Sivil Müdafaa Kanununa dâhil değil midir? Muhterem Ekrem Anıt, muhterem Kemal Sarıibrahimoğlu arkadaşımızın sualine cevaben dediler ki: «Cemiyetin umumi hayatını kısmen felce uğratan, veya tamamen durduran, durmasını mucibolacak derecede umumi zarar veren her türlü tabii hâdiseler bizim için bu kanunun tarif etmek istediği âfettir.» (Tabii) kelimesini nereden çıkarıyorlar? Kanunun başlığında ne (tabii) kelimesi vardır, ne de (yangın) kelimesi vardır. Şu halde başlık mı zayıftır? Yoksa kendilerinin başlıkta olmyan bir şeyi müdafaa sadedinde söyledikleri mi zayıf bir müdafaadır?

Bendenizin kanaati şudur: Biz kanun terimlerini tedvin meselesinde maalesef zayıfız. Evvelâ kanun başlıkları ve metinleri, birçok kanunda olduğu gibi, burada da birbirini tutmaz vaziyettedir. Buna dikkat etmeliyiz. Nitekim burada Sivil Müdafaa Kanunu, çok tahditlidir; müdafaa ya taallük eden mânasını bize anlatan sivil müdafaa adlı bir kısa başlıkla karşımıza gelmiştir. Fakat kanun metni bilâkis tabii âfetleri, yangınları, yani müdafaa anlamı ile ilgili olmyan hâdiselerde alınacak tedbir ve yardımları da içine almıştır. O kanunda başlık tamamiyle tahditli mânada ve kısa, metin ise şümüllüdür. Önümüzdeki kanun tasarısında ise başlık şümüllü, ama metin alabildiğine tahditlidir. Zira bu tasarıya göre yalnız; (İmar ve İskân Vekilinin) takdiri şartına bağlanan ve yalnız; (Tabii âfetlerle, yangınlara) munhasır bulunan bir (âfet) anlamı bahis konusudur. Tabii bir âfetin umumi hayata müessir olduğu, İmar ve İskân Vekilinin takdir ve tasdikine bağlı olunca, bu tam bir tahdit ifade eder. Halbuki başlıkta tam bir (şümül) vardır.

Hulâsa: Görüyorsunuz ki, (âfet) terimini tarifte bu kanunlar birbirinden farklıdır. Birisinin başlığı şümüllü, metni tahditlidir. Ötekinin yani Sivil Müdafaa Kanununun ise başlığı tahditli, kısa olduğu halde metnine alabildiğine; akla gelen her şey konmuştur.

İki kanunun ikinci farkı da; (Salâhiyetleri tevdi) meselesindedir. Ekrem Anıt Beyin bu-

yurdukları gibi Sivil Müdafaa Kanununun 5 nci ve 6 ncı maddeleriyle Dahiliye Vekiline, demin arz ettiğim gibi, tabii âfetlerle de yakından alâkalanması hususunda lâzımgelen iera salâhiyeti verilmiştir. Gerçi iki vekilin elindeki iera vasıtası netice itibariyle valiler ve onun emrindeki mülkiye âmirleridir. Dahiliye Vekiline Sivil müdafaa Kanunu ile harb zamanı gibi muayyen müdafaa maksatları dışında, her hangi bir tabii âfet veya yangın hâdisesinde dahi bu salâhiyet verildiğine göre, bendenizin ilk celsede arz ettiğim gibi, iki kanunun metninde iki vekile de aynı iş için salâhiyet tevdi edilmektedir. Her ne kadar bu son kanunun tatbiki işi metnin son maddesine göre İera Vekilleri Hevetine mevdu ise de, dosyalar nerede açılacak; mesul daire umum müdürü, müdürü nerede oturacak; masaları nereye konacak? Salâhiyet iki vekilde olunca elbette mesuliyet zaifler; mesul vekil kim olacak? Malûmuâliniz, mesuliyet dağılamaz. Teşkilâtı Esasiye Kanununa göre her âmme işinde ondan mesul olan bir vekilden hesap sorulur; bu hizmetten dolayı kimden hesap soracağız?

Muhterem arkadaşlar; şimdi (İmar) mefhuna geçiyorum: Demin arz ettiğim gibi, kanun başlıkları ile metinlerinin birbirini tutmamasına mukabil, önümüzdeki lâyiha'nın bir; (imar meselesi) olduğunu da asla unutmamış değilim. Filhakika İmar ve İskân Vekâletinden gelen bir kanun lâyihası mantıken daima yapı işlerini, inşâ işlerini, inşâ işlerini istihdaf eden bir kanun olmak gerekir. Binaenaleyh, burada bir âfetle yıkılan veya yanmış yeniden yapma işinin ele alınmasına ihtiyaç vardır, denebilir. Öyle olduğuna göre evvelce de arz ettiğim gibi bu kanunun tedvininden maksat tamamen bu imar hizmetine intibaktır. O halde kanun başlığını buna uyarak maddelerle bir hizaya getirmek lâzımdır. Bu başlık ve bu birinci madde, maalesef, bu noktadan zayıftırlar, ayarsızdırlar. Demin de arz ettim, bu lâyihada başlık şümüllü, birinci madde ise tahditli olarak vazifeler tâyin etmektedir.

Muhterem Ekrem Anıt arkadaşım diyor ki, biz patlayıcı maddelerin husule getirdiği zararlar için bir nizamname neşredip iki vekili me-mur ettik. Ben nizamnameyi de gördüm. Nizamname infilâkde yıkılanı yapmıyor. Bu yeni kanunun hedefi ise yıkılanı yapmak olduğuna gö-

re, şu halde oradaki eksikliği burada düşünmüş olmak lâzımdır. Şimdi, bu yeni metne göre amel edileceğine nazaran; patlayıcı maddelerden zarar görenlere yardım edilmeyecek demektir. Aca-ba bu da demokrasi eşitliğine uyar mı? Elbette uymaz. Birisi Allahtan gelmiş bir âfet veya bir yangın ile, diğeri yine ansızın bir infilâka yıkılmış. Tabii âfetinkine ve yangın zararlarına yardım ediyoruz da kendisinin hiçbir sunu tak-siri olmadan büyük bir kaza ile bir mahallenin veya bir blokun yıkılması sebebiyle infilâk neticesi zarara uğriyan bir vatandaşa yardım etmiyoruz. Birinci vatandaşlar ikinci vatandaş arasında bir fark güdüyoruz. Biz burada teşriî hayatı tanzim eden bir organ olarak kanun tedvin ederken vatandaşlar arasında fark yapmakla mı mükellefiz; yoksa mevcut farkı izale ile mi mükellefiz? Bence mevcut farkları izale ile ve hiç değilse yeni farklar ihdas etmemekle mükellefiz. O itibarla birinci celsede de arz ettiğim noktalar üzerinde ısrar etmekteyim. Sayın encümenenden çok rica ediyorum, başlık ve birinci madde üzerinde kendi görüşlerinde ısrar ediyorlarsa ikisini hemahenk kılmak için ona uygun tadilat yapsınlar. Benim istirhamımı kabul buyururlarsa lûtfetsinler, infilâklar ve zirai zararlar veren her tabii âfetten doğan ve patlamalara dair nizamnamede yazılı olmayan zararları da lâyiha başlığına ve 1. maddesine ilâve etsinler ve böylece vatandaşlar arasındaki eşitliği lûtfen tesis buyursunlar.

Hürmetlerimle efendim.

REİS — Nihat Sarginalp.

NIHAT SARGINALP (Gümüştane) — Efendim; Sayın Ekrem Anıt arkadaşım âfetlerden mütevellit zararların giderilmesi yetkisini yalnız İmar ve İskân Vekâleti teşkilât kanununun ikinci maddesiyle munhasıran İmar ve İskân Vekâletine vermiş olduğunu belirttiler ve bu vesile ile benim birinci maddenin ikinci fıkrasında yapılmasını rica ettiğim değişikliğin olamayacağı- nı ileri sürdüler.

Evvelâ ben ikinci fıkraya Ziraat Vekâletinin de ilâvesini bir şarta bağlamıştım. Ve bu sebeple de birinci maddenin birinci fıkrasına yangın, deprem ve selin yanında erozyon hâdisesinden mütevellit âfetleri de ilâve ederek ondan sonra ikinci fıkraya bunlardan mütevellit zararları tesbit yetkisinin de Ziraat Vekâletine verilmesi

için takrir vermiştim. Şimdi mesele şudur; biraz evvel Sayın Şevki Erker arkadaşımın hakikaten haklı olarak ve ısrarla üzerinde durduğu gibi, bu kanun, yalnız meskûn yerlerdeki âfetler içindir. Yetkisi İmar ve İskân Vekâletine verildiğine göre öyle olması lâzımdır. Bu takdirde kanunun evvelâ başlığını kendisinin teklif ettiği şekildedir ve fakat takrir verdiğini zannetmedim..

REİS — Takrir verdiler efendim.

NIHAT SARGINALP (Gümüşane) — Peki efendim.

Meskûn yerlere ait zararlar mevzuubahs olduğuna göre (yine kanunun Ziraat Vekâletinin işlerine şümülü olmamak şartıyla) meskûn binaların kurulduğu yerlere gelmiş olan sellerden mütevellit bağ, bahçe ve bostanların tahribi dolayısıyla vatandaşa zararın bir kısmının ödenmesi bu kanunla nazara alınmaktadır. Böyle olunca birinci maddenin ikinci fıkrasına ve Şevki Erker arkadaşımın teklif ettiği bu fikraya yapılacak bir ilâve ile (zararın umumi hayata müessir olup olmadığına İmar ve İskân Vekâletinin ve Ziraat Vekâletinin teklifi üzerine Vekiller Heyetince karar verilir.) demek lâzımdır. Yani Ziraat Vekâletinin cümlesini buraya koymak lâzım gelir kanaatindeyim.

REİS — Kemal Sarıbrahimoğlu.

KEMAL SARIİBRAHİMOĞLU (Adana) — Efendim; ben de, umumi hayata müessir âfetlerin neler olabileceğinin hiç olmazsa şu kürsüde, ileride tatbikata esas olmak üzere açıklanmasını rica etmiştim.

Ekrem Anıt Beyefendi, maalesef bunun sarıh bir kıstasını, tatbikatta kolaylık temin edilebilecek bir izahını vaz'etmemiş bulundular. Biraz evvel Asım Eren Beyefendinin de söyledikleri gibi; (Valiler acele tedbirleri alırlar) denilmek suretiyle; üçüncü fıkradan, bir vilâyeti ilgilendirebilecek, vilâyet çerçevesinde bir âfet manzarasını arz edebilecek hâdiselerde bu kanunun tatbik edilebileceği anlaşılmaktadır. Ancak bunun encümen sözcüsü veya Hükümet tarafından burada açıklanmasında zaruret vardır. Çünkü umumi hayata müessir, acaba memleketin toprak ve mânevi hayatını sarsıcı bir felâket mi bahis mevzuudur? Yoksa bir şehri ilgilendiren meselâ bir çayın, bir derenin, bir nehrin taşması gibi büyük veya küçük bir seylâp

neticesinde bir, iki veya 10 - 20 evin yıkılması veya harabolması veya sair bir âfetin bir miktar evi ortadan kaldırması mı bahis mevzuudur? Bunlar burada hiç olmazsa umumi hatlarıyla izah edilirse ileride tatbikatlara ışık tutar, lüzumludur. Aksi takdirde birtakım hâdiseler yardım eli uzatılmadan geçirilecektir.

Sonra, «âcilen ne olacaktır?» şeklinde bir soruyu ifade ettiler. Ben böyle bir soru sormadım. Umumi hayata müessir âfetlerin neler olduğunu ve hiç olmazsa bu hususta umumi olarak kıstaslar vermelerini istemiştim. Sonra bu hususta İmar Vekilleri Heyetinin en geç (20) gün zarfında karar vermesi icabettiğini söylemiştim. «5 - 10 veya 15 ev yıkıldığı takdirde İmar ve İskân Vekâleti Kuruluş Kanununun ikinci maddesi hükmü var.» dediler. Hakikaten sarıh bir hüküm var ve buna göre bu vekâletin her türlü âfetten evvel ve sonra tedbir alması icab ediyor. Hattâ İmar Vekâleti kuruluş Kanununun 2 nci maddesinin (E) bendine göre, biraz daha ileri giderek, bu kanuna lüzum dahi yoktur, denilebilir. Nihayet vekâletin Teşkilât Kanununa eklenecek bazı hükümlerle, biraz da el yordamı havasıyla getirilmiş olan İmar ve İskân Vekâleti kuruluş Kanununu biraz daha tekemmül ettirmek suretiyle bu kanundan güdülen maksat temin edilebilirdi. Hakikaten bu kanun yukarıda arz ettiğim (E) bendine göre fazla gibi geliyor bana. Temenni olunur ki, iki kanun bir araya getirilerek tetkik edilsin, vekâletin yetkili mütehassısları gözden geçirerek bunu tam ve kâmil bir halde getirsinler.

Hükümetin yardım elini uzatacağı bileümle hâdiseler aşağı - yukarı bu kanun içerisine alınmıştır. Madem ki, müstakil bir kanun tedvin ediyoruz, burada bir kıstas vermek zaruretindeyiz.

Sonra, «İmarın bir müddetle takyidi ne dereceye kadar doğru olacaktır?», dediler. Bir müddet tahdid ettiğimiz zaman ne gibi mahzurlar doğabilir? Bunları sayın Ekrem Anıt arkadaşımız izah etmediler. Ben de izah ettim, niçin müddetle tahdid etmek lâzım? Malûmu âliniz Meclisin tatil olduğu aylarda, bilhassa yaz aylarında, Hükümet üyelerinin; vazifeten, seyahaten, dinlenme vesile ve bahanesiyle İstanbul'a, Avrupa'ya seyahat ettiklerini görmekteyiz. Bir araya gelmeleri, bir karar vermeleri zor olmaktadır. Hattâ Çankırı'nın, Kırşehir'in, aylar geçmesine rağmen, ma-

alcsef yardıma hâlâ kavuşturulamamış olmasını bu sözlerimin bir delili olarak gösterebilirim.

SUAT BAŞOL (Zonguldak) — Bunlar politika, bırak bunları yahu!

REİS — Rica ederim, müdahale etmeyin.

Devam buyurun, Kemal Bey.

KEMAL SARIİBRAHİMOĞLU (Devamla)

— Efendim, bu derece açık, bu derece mukni delillere rağmen arkadaşımızın bu nazik meseleyi geçiştirmesini doğru bulmadım. Mahzurlarını söylemeleri, bizi inandırmaları lâzımdı. Saniyen bu şekilde Hükümete müddet veren, Hükümeti muayyen bir mehil zarfında, her hangi bir meseleyi icraya, tatbikte mecbur edici hükümler sadece bu kanunda kabul edilmiş ve tatbik edilmiş değildir. Pek çok kanunda bu mahiyette hüküm vardır. Geçen de, bir vesile ile, bu kürsüde konuşulmuş olan 6273 sayılı Kanunun muvakkat birini maddesi ile Hükümete bir aylık bir müddet verilmiştir. Buna benzer birçok hükümler mevcuttur. Meclis olarak icrayı muayyen bir zaman zarfında böyle biraz gecikme, biraz uzun bir zaman zarfında faaliyete geçmesini mümkün kılmakta fazla mahzur olmyan meselelerde değil de, bir felâket hanmanların sönmesi mevzuubahsolan hâdisede müddetle takyid etmek, icrayı kısa bir müddet içinde karar almaya zorlamak her halde âmmenin menfaatinedir. Burada bir felâket mevzuubahistir. Biraz sonra maddelerin içine girildiğinde ve daha aşağıdaki maddeler tetkik edildiğinde görülecektir ki, âfetler dolayısıyla alınmış tedbirler, yapılacak yardımlar zımında Hükümete Yüksek Meclis birçok salâhiyetler vermektedir. Hattâ bâzılarının Anayasaya, İnsan Haklarına aykırı olduğu dahi iddia edilebilir. Bu derece geniş salâhiyet verilirken Yüksek Meclisin bu salâhiyetleri verdiği Hükümeti vazife yapmakta müteyakkız olmaya davet edecek hükümler eklemekte hakkı vardır. Hattâ bu Yüksek Meclisin bir bakıma vazifesidir de.

Bundan sonra birinci fıkrada (âcil tedbirlerle yardımlar) denilmektedir. Son fıkrada da (âcil tedbirleri valiler ittihazaya yetkilidir.) der. Benim anladığıma göre bu kanun sadece felâket olmadan evvel veya olduktan sonra acele mahiyeti taşıyan kurtarma, yardım ve saire gibi faaliyetleri içine almakla beraber daha geniş bir zaman içinde daha büyük yardımları ve daha geniş faaliyetleri de içine almaktadır. Meselâ

her hangi bir yerin yapılan tetkikler ve araştırmalar neticesinde iskâna elverişsiz olduğu, felâkete mâruz kalma ihtimali bulunduğu tesbit edildiği takdirde, rızalarına bakılmaksızın o mahal halkının cebri, metazori olarak iç iskâna tâbi tutulması yetkisi; 15 nci madde hükmü tetkik edilirse Hükümete verilmekte olduğu görülür. Böyle acele tedbirler için çıkarılmakta olan bir kanun değildir bu. Onun için bu kanunun birinci fıkrasıyla; acele tedbirlerle yapılacak acele yardımları şümulü içine aldığı iddia edilemez. Daha geniş bir zaman çerçevesi içinde birçok büyük tedbirleri de içine almaktadır. Birinci fıkradaki âcil kelimesinin çıkarılmasına, bu suretle kanunun ruhuna, maksadına ve maddelerdeki açık lâfzına uygun bir şekil verilmesine lüzum ve zaruret olduğu kanaatindeyiz ve yine bu hususa Sayın Ekrem Anıt Beyefendi cevap vermediler; bilmem her halde lüzum görmediler, yahut farkında değillerdir. Cevap vermelerini de beklerdim.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Sadettin Yalım.

SADETTİN YALIM (Kocaeli) — Çok muhterem arkadaşlarım, söz almamak için kendimi çok zorladım. Fakat böyle mühim bir kanunun müzakeresi geçerken benim de şahidi olduğum müşahhas bir hâdiseye dolayısıyla birinci maddenin son fıkrasında söz almak zaruretinde kaldım. Hiçbir hissiyata kapılmadan sırf maksadı kanunun sarahaten belirtilmesi için konuşmuş bulunuyorum. Şu kadar ki, bu kanun gereğince, âfetin vukubulduğu bölgede bu kanun gereğince alınması gereken tedbirleri âfetin vukubulduğu bölgenin valisi alır. İdare âmirleri Hükümet mümessili olarak her şeyin başındadırlar. Tekrar bir iltibasa mahal bırakmamak için söylüyorum, maksadım idare âmirleri için her hangi bir kelime kullanmak değildir; her hangi bir hâdisede yarın için alınması icabeden tedbirlerde kusur etmemektir. İstedğim şudur: Bu fıkraya; «Vakit kaybetmeksizin Hükümete malûmat vermek şartıyla» ibaresinin ilâvesidir. Arkadaşlar, biz, Üsküdar faciası dolayısıyla Kocaeli'li olarak bunun şahidiyiz. Facianın vukuundan ancak, iki saat sonra almış olduğum hususi haberi Hükümet Başkanımıza bildirdim ve ondan sonra icabeden bütün tedbirlerle, Hükümetin bütün imkânlarıyla işe vaziyed edildi.

Allah göstermesin, bütün bölgelerimizde âfetler her zaman melhuzdur. Ama, Kocaeli ve Sakarya civarı da bu bölge içinde olduğu için, tekrar beyan ediyorum ki, valiler müteyakkız olmakla beraber, mahallinde görebildikleri tedbirleri yapmakla o anda Hükümete de haber vermelidirler. Onlara öyle bir vazife verelim ki, o anda Hükümeti haberdar etsinler. Hükümet de bütün imkânlarıyla kaza veya felâket mahaline yetişsin. Valilerin alacağı tedbirler bâzi felâketlerde kâfi gelmiyebilir. Ben encümen-den çok rica ediyorum, bu son fıkradaki; «Şu kadar ki, âfet vukuunda bu kanun gereğince alınması lâzımgelen âcil tedbirlerin ittihazına» cümlesinden sonra, «Hükümete derhal malûmat vermek suretiyle, âfetin vukubulduğu bölgenin valisi yetkilidir.»

Bu cümleyi koymak suretiyle bunu tamamlamamız lâzımdır, isabetli olur.

HİMMET ÖLÇMEN (Konya) — Mütaakıp maddelerde var.

REİS — Madde hakkındaki takrirleri okuyoruz, efendim.

Yüksek Reisliğe

Şifahen arz ettiğim sebeplere istinaden 1 nci maddenin lâyihadan çıkarılması, tadili veya yenden tertibi maksadiyle encümene iadesini arz ve teklif ederim.

Maraş Mebusu
Nusret Durakbaşa

REİS — Buyurun, Nusret Durakbaşa.

NUSRET DURAKBAŞA (Maraş) — Muhterem arkadaşlarım, kanunun birinci fıkrasının, geçen konuşmamda, gayrimütecanis olduğunu ve değişik hükümleri ihtiva ettiğini arz etmiştim. Hakikaten bu birinci fıkra üzerinde söz alan arkadaşlarım da bu mesele üzerinde durdular. Bu itibarla İctüzüğün 108 nci maddesine göre, birinci madde reye konulacak olursa fıkralarının ayrı ayrı reye vaz'edilmesini talebediyorum. Çünkü, her bir fıkra üzerinde belki arkadaşların teklifleri olacaktır. Bu imkânı bize tanımanız için bir de Riyaset Makamına takrir takdim ediyorum.

REİS — Takrirlerin okunmasına devam ediyoruz :

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına
Birinci madde hakkında konuşan hatip ar-

kadaşların ifadelerinden bu maddenin tatmin-kâr olmadığı anlaşılacaktır.

Maddenin encümeninde bir kere daha mütalâa ve tetkikine fırsat verilmesi için encümene havalesini saygı ile teklif ve arz ederim.

Gümüşane Mebusu
Nihat Sargınalp

4 . II . 1959

B. M. M. Başkanlığına

Kanunun başlığı ile 1 nci maddenin tekemmülü için sayın encümene iadesini saygiyle arz ve teklif ederiz.

Niğde Milletvekili **Kars Milletvekili**
Asım Eren **Mehmet Hazer**
Gümüşane Milletvekili
Nihat Sargınalp

Yüksek Reisliğe

Müzakere edilmekte olan kanun lâyihasının birinci maddesinin aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim.

Erzurum Mebusu
Şevki Erker

Madde 1. — Yer sarsıntısı, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ ve benzeri âfetlerde yapıları ve âmme tesisleri, umumi hayata müessir olacak derecede, zarar gören ve zarar görmesi muhtemel olan yerlerde alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlar hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.

2 Şubat 1959

T. B. M. Meclisi Yüksek Riyasetine

«Umumi hayata müessir âfetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle yapılacak yardımlara dair Kanun» lâyihasının Muvakkat Encümen tarafından tanzim edilen ve müzakere mevzuu olan 1 nci maddesinin aşağıdaki şekilde tadilen kabulünü arz ve teklif eylerim.

Madde 1. — Yer sarsıntısı, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, çığ, kurak, erozyon, don, dolu ve benzerleri gibi âfetlerde, yapıları ve mahsulleri umumi hayata müessir olacak derecede zarar gören veya görmesi muhtemel yerlerde ve bu kabil âfetlerin vukuunda alınacak âcil tedbirlerle yapılacak yardımlar hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Yozgad Mebusu
Sefer Eronat

T. B. M. Meclisi Sayın Reisliğine

Umumi hayata müessir âfetler dolayısıyla alınacak tedbirlerle, yapılacak yardımlara dair kanun lâyihasının 1 nci maddesinin aşağıdaki şekilde tadilini arz ve rica ederim. 2 . II . 1959

Adana Mebusu
Kemal Sarıbrahimoğlu

Madde 1. — Yer sarsıntısı, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi ve çığ gibi âfetlerde yapıları, mezruatı ve âmme tesisleri, umumi hayata müessir olacak derecede zarar gören veya zarar görmesi muhtemel olan yerlerde ve bu kabîl âfetlerin vukuunda alınacak tedbirler hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Zararın umumi hayata müessir olup olmadığına İmar ve İskân Vekâletinin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyeti en geç 20 gün zarfında karar verir.

B. M. Meclisi Başkanlığına

Şifahen arz ettiğim sebeplerle 1 nci maddenin 1 nci paragrafının aşağıdaki şekilde tadilini saygı ile teklif ve arz ederim.

Gümüşane Mebusu
Nihat Sargınalp

Madde 1. — Yer sarsıntısı, yangın, su baskını, yer kayması, kaya düşmesi, su ve rüzgâr erozyonları, çığ ve benzerleri âfetlerde, hakiki ve hükmi şahıslara ait bağ, bahçe, tarla, bina ve tesislerle, âmme tesisleri, umumi hayata müessir olacak...

B. M. Meclisi Başkanlığına

Birinci maddenin 2. paragrafına, İmar ve İskân Vekâletinden sonra (ve Ziraat Vekâletinin) cümlesinin ilâvesini saygı ile teklif ve arz ederim.

Gümüşane Mebusu
Nihat Sargınalp

Yüksek Reisliğe

Müzakere edilmekte olan kanun lâyihasının başlığının baş tarafına «Meskûn yerlerde» ibaresinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Erzurum Mebusu
Şevki Erker

REİS — Efendim, okunan takrirleri aykırılık derecelerine göre reylerinize arz edeceğim. Bu meyanda madde metninden evvel başlığa taallük eden bir teklif varsa da, başlık doğrudan doğruya metne tesir etmediği için onu

bilâhara reyinize arz edeceğim. O itibarla en aykırı teklif encümene havale teklifidir. Önce Okunan 3 takrir encümene havaleyi tazammun etmektedir. Diğer takrirler metne taallük ettiğinden onları tekrar okutacağım. Nihat Sargınalp Gümüşane, Asım Eren Niğde ve Kars Mehmet Hazer'in encümene havalesini tazammun eden takrirleri hakkında encümenin bir mütalâası var mı?

ENCÜMEN MAZBATA MUHARRİRİ EKREM ANIT (Samsun), — Yoktur.

REİS — Encümene yeniden havalesini tazammun eden takrirlerin dikkate alınmasını reyinize arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Şimdi madde hakkındaki tadil tekliflerini birer birer okuyup reylerinize arz edeceğim.

(Erzurum Mebusu Şevki Erker'in takriri tekrar okundu).

REİS — Encümenin noktai nazarı var mı?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ EKREM ANIT (Samsun) — Madde hakkında komisyon olarak iştirak ediyoruz efendim.

REİS — Bu metin maddenin birinci fıkrası mı oluyor?

ŞEVKİ ERKER (Erzurum) — Maddenin tamamı bu.

REİS — Şu halde Şevki Erker'in birinci maddenin yalnız bir fıkrası ile kalması hakkındaki takririne encümen iştirak ediyor.

İZZET AKÇAL (Rize) — Söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

İZZET AKÇAL (Rize) — Aziz arkadaşlarım; encümen namına reisin, teklife iştirak ederim ederken, bir müesseseyi parçalamaya Dahilî Nizamnameye göre salâhiyeti yoktur. Mademki fikri kabul ediyorlar, teklifi geri alsunlar, komisyonunda diğer arkadaşları ile birlikte üzerinde dursunlar, müesseseyi tam ve kâmil bir halde tedvin ederek Heyeti Umumiyyeye arz etsinler. Usul hükümlerinin ihlâl edilmemesi için komisyon reisinden bu hususu rica ediyorum.

REİS — Efendim, Riyasete muhatap encümen reis veya sözcüsü olduğuna göre Riyaset bu teklifi Umumi Heyetin kararına göre encüme vermek veya vermemek durumundadır. Burada usule aykırı bir nokta yoktur. Encümen talebeder alır, bu ayrı meseledir.

Bu tadil metninin dikkate alınması hususunu reyi âlinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Dikkate alınmasını kabul etmiyenler.. Takrir dikkate alınmıştır. Diğer bütün tadilnamelerle birlikte maddeyi encüme veriyoruz efendim.

Efendim, şimdi encüme soruyorum, ikinci maddenin birinci madde ile alâkası var mı?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ EKREM ANIT (Samsun) — Hayır efendim.

REİS — Bu lâyiha'nın mütaakıp maddelerinin müzakeresine devamda bir mahzur görüyor musunuz?

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ EKREM ANIT (Samsun) — Hayır efendim.

ŞEVKİ ERKER (Erzurum) — Usul hakkında söz istiyorum.

REİS — Buyurun.

ŞEVKİ ERKER (Erzurum) — Muhterem arkadaşlar; lûtfettiniz, teklifimi nazarı itibara aldınız. Ben teklifimi birinci maddenin ikinci ve birinci fıkrasının ikinci maddeye aktarılmasını nazarı itibara alarak yapmışım. Binaenaleyh ikinci maddenin bu şekilde müzakeresi icabeder. Yani bu madde ikinci madde müzakere edildiği takdirde birinci maddenin encüme'deki müzakeresi de kolaylaşmış olur. Onun için ikinci maddenin burada müzakeresinin faydalı olacağına kaaniim.

REİS — Yani ikinci maddenin müzakeresini mi istiyorsunuz?

ŞEVKİ ERKER (Erzurum) — Evet efendim.

REİS — Sırrı Bey, buyurun.

SIRRI ATALAY (Kars) — Aynı fikirdeyim efendim.

REİS — Buyurun, Kemal Sarıbrahimoğlu.

KEMAL SARIİBRAHİMOĞLU (Adana) — Muhterem arkadaşlarım, 1 nei maddenin 1 nei fıkrası üzerinde verilen bir tadil teklifi dikkate alındı ve madde komisyona havale edildi. Maddenin geri kalan 2 nei ve 3 neü fıkraların tadilleri komisyonce nazarı dikkate alınacak mıdır, alınmayacak mıdır? Bu husus pek müphemdir, tavzihini Riyasetten rica ederim.

Saniyen bu kanun bir küldür ve ana prensibini ihtiva etmesi bakımından 1 nei maddesi en mühim maddedir. 2 nei, 3 neü ve mütaakıp maddeleri 1 nei maddenin alacağı şekle göre bir şekil ve veçhe alacaktır. 1 nei madde son şeklini

almadan mütaakıp maddelerin müzakeresi mümkün değildir. Yüksek Meclis bu maddelerin müzakeresini yaparsa kendi kendisiyle tezat haline düşebilir. Onun için, 1 nei madde komisyona tevdi edildiğine göre, bu madde komisyondan gelip Yüksek Mecliste müzakere edildikten sonra diğer maddelere geçilmesi zaruridir. Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Riyaset de birinci maddenin ana prensip maddesi olması dolayısıyla diğer maddelerin müzakeresini uygun bulmamaktadır. Zira diğer tadilnamelerde de yeni yeni talepler vardır. Encümeden ricamız, kendisine verilmiş bütün takrirlerle beraber meseleyi teemmül etmesidir.

MUVAKKAT ENCÜMEN REİSİ EKREM ANIT (Samsun) — Evet efendim.

REİS — Birinci maddenin encüme gitmesi dolayısıyla ruznamenin diğer maddesine geçiyoruz. Encümeden geldikten sonra bu lâyiha'nın müzakeresine devam ederiz.

2. — *Tebliğat kanunu lâyihası ve Muvakkat Encümen mazbatası (1/105)*

REİS — Encümen burada mı? (Yok sesleri) Görülüyor ki, encümen bu lâyihaya sıra gelmiyince düşüncesiyle burada bulunmuyor. Şu anda ahzi mevki ederse bu kanunun müzakeresine devam edebiliriz..

Şimdi bir takrir var, okuyoruz.

3. — *İnhisarlar Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4898 sayılı Kanununun 1 nei maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Gümrük ve İnhisadlar ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/278) (1)*

REİS — Bir takrir var okuyoruz, efendim.

Yüksek Reisliğe

Bugünkü ruznamenin 1 nei müzakeresi yapılacak maddeler kısmının 5 nei sırasındaki, İnhisarlar Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmeler hakkında 4898 sayılı Kanununun 1 nei maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Gümrük ve İnhisarlar ve Büt-

(1) 30 Sıra sayılı matbuca zaptın sonundadır.

çe encümenleri mazbatalarının diğer bütün maddelerden evvel ve müstaceliyetle yürüştülmesini arz ve teklif ederim.

Gümrük ve İnhisarlar Encümeni
Reisi
Nâzım Tanıl
(Yozgad Mebusu)

REİS — Ruznamenin 1 nci müzakeresi yapılacak maddeleri arasından, 5 nci sırada, İnhisarlar Umum Müdürlüğü ihtiyaçları hakkındaki kanun lâyihasının takdimen ve müstaceliyetle görüştülmesine dair Encümen Reisinin takririni reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

SUAT BAŞOL (Zonguldak) — Ondan önce Maden kanunu lâyihası vardı.

REİS — Efendim, bütün işlere takdimen görüştülmesi teklif ediliyor.

Hoyeti umumiyesi üzerinde söz istiyen?.. Yok.. Maddelere geçilmesini reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Müstaceliyetle görüştülmesi teklifi de vardır. Reylerinize arz ediyorum. Kabul edenler.. Kabul etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

İnhisar Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4898 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair Kanun

MADDE 1. — 4898 sayılı Kanunun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 1. — Hükümetçe tasdik edilecek programa göre, fabrika, atelye, imal ve dolurma evleri yaptırmak, mevcutları genişletmek ve bunlara lüzumlu her nevi makina, teçhizat ve vasıtaları satınalmak ve senelik tediyeye miktarı 25 milyon lirayı geçmemek üzere 150 milyon liraya kadar gelecek yıllara sâri taahhütlere girişmeye Gümrük ve İnhisarlar Vekili ve faizleri ile birlikte bu miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Vekili salâhiyetlidir.»

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok?.. Maddeyi reylerinize arz ediyorum, kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok?.. Maddeyi reylerinize arz ediyorum, kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya Maliye ve Gümrük ve İnhisarlar Vekilleri memurdur.

REİS — Madde hakkında söz isteyen yok?.. Maddeyi reylerinize arz ediyorum, kabul edenler.. Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

Lâyihanın heyeti umumiyesi açık reylerinize arz edilmiştir, efendim.

4. — *Samsun Mebusu Ekrem Anıt'ın, Arzuhal Encümenininin 9 . IV . 1958 tarihli haftalık karar cetvelindeki 418 sayılı Kararın Umumi Heyette görüştülmesine dair takrir ve Adliye ve Arzuhal encümenleri mazbataları (4/42)*

REİS — Mazbatayı okuyoruz efendim. (Encümen yok sesleri.)

Umumi hayata müessir âfetler hakkındaki kanunun müzakeresine devam edileceği kanaati ile bulunmadıkları anlaşılıyor. Encümen bulunmadığı için diğer işin müzakeresine geçiyorum.

5. — *Ankara Mebusu Recep Dengin'in, Karayolları Trafik Kanununun 42 nci maddesinin tadili hakkında kanun teklifi ve Nafa ve Dahiliye encümenleri mazbataları (2/65)*

REİS — Efendim, müsaade ederseniz encümen bulunmadığı için bunu talik ediyorum.

Reylerini kullanmayanlar varsa kullanmalarını rica ederim. Rey toplama muamelesi bitmiştir efendim.

İnhisarlar Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4898 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanuna (172) rey verilmiş (168) kabul (3) ret, (1) müstenkif vardır. Nisaba varılmadığından gelecek celse tekrar cülama muamelesi yapılacaktır. İnikadı 6 Ocak 1959 Cuma günü saat 15 te toplanmak üzere kapatıyorum.

Kapanma saati : 16,35

A — TAHRİRİ SUALLER VE CEVAPLARI

1. — *Ankara Mebusu İbrahim Saffet Omay'ın, «Radyo İstasyonlarından Ajans Haberlerini ve Partizan Neşriyatı Dinlemiyenler Derneği» nin kapatılması sebebine dair sualine Dahiliye Vekili Namık Gedik'in tahrirî cevabı (7/391)*

16 . I . 1959

T. B. M. Meclisi Yüksek Riyasetine

Aşağıdaki sorunun Dahiliye Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerini saygılarımla rica ederim.

Ankara Mebusu
İbrahim Saffet Omay

Soru :

İstanbul'da kurulan (Radyo İstasyonlarından Ajans Haberlerini ve Partizan Neşriyatı Dinlemiyenler Derneği) valilikçe, hangi kanunun hangi maddesine istinaden kapatılmıştır?

T. C.

Dahiliye Vekâleti

2 . II . 1959

Emniyet Umum Müdürlüğü

Şube 1 D. 1

Dosya 30 - 2970

Numara 11821

ÖZÜ : Radyo istasyonlarından Ajans Haberlerini ve Partizan Neşriyatı Dinlemiyenler Derneği Hk.

T. B. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

21 . I . 1959 tarihli ve Kanunlar Müdürlüğü 7 - 391 - 2494/10247 sayılı emirleri karşılığıdır.

Radyo istasyonlarından Ajans Haberlerini ve Partizan Neşriyatı Dinlemiyenler Derneğinin İstanbul Valiliğince hangi kanunun hangi maddesine istinaden kapatılmış olduğu hakkında Ankara Mebusu İbrahim Saffet Omay tarafından verilen yazılı sual tavriri üzerine keyfiyet tetkik olundu.

Mezkûr Derneğin 1 . XII . 1958 tarihinde İstanbul Valiliğine tevdi etmiş olduğu nizamnamenin 2 nei maddesinde ister partizan isterse partizan olmıyan ajans haberlerini dinlemek üzere taahhütte bulunan kimselerin bir araya gelerek fikir ve mesailerini sarf edecekleri,

bu hususta tıbbî ve psokolojik yardımda bulunacakları, ilmî tetkik ve tavsiyeler yapacakları ve bu gaye etrafında birleşecekleri yazılıdır.

Devletin resmî organı ve binaenaleyh bir âmme müessesesi hukuki durumunda bulunan radyo vasıtasıyla yapılan neşriyatın dinlenmesini teşvik ve taahhüt altına almaya mâtuf bulunduğunu yukarıya aynen alınan nizamnamelerinin 2 nei maddesiyle açıkça izhar eden bu cemiyetin şahsiyete bağlı tabii hak ve hürriyetlerden olan radyo dinleme serbestisini takyit ve men'e müteveccih olan gayesinin hürriyetleri umumi selâmet şartlarına müvazi âmme nizamı noktasından tanzim eden Cemiyetler Kanununa aykırı menfi maksat ve istikâmeti bedahat halindedir. Nitekim İstanbul Birinci Suhl Ceza Hâkimliğinin 3 . XII . 1958 tarih ve 58/201 sayılı Kararı da «Bu şekilde bir gaye, derneğin Devletin resmi organı olan ve ezcümle kanuni birtakım tedbirleri duyurmakta bir vasıta olarak kabul edilen ve radyo vasıtasıyla verilen ajans haberlerini dinlememek üzere cemiyet kurulması ve bu uğurda telkinde bulunulması alâkahlarını bu hususta imza ve senet vermeğe sevk ve mecbur ettirmesi, binnetice derneğin Cemiyetler Kanununun 1 nei maddesinin son fıkrasında derpiş edildiği üzere kanuna aykırı bir gaye güttüğü neticesine varılmış olduğundan» suretindeki mucip sebeplere dayanan faaliyetten men'e mütedair kararı yukarıdaki mütalâalarımızı teyideder mahiyettedir.

Kanun, tüzük, yönetmenliklerinin uygulanması mevzuunda gereken tedbirleri İl İdaresi Kanununun âmîr hükmüne göre almakla yetkili bulunan valinin kanunsuz bir kuruluşun âmme nizamını bozmaya müteveccih olan suçluluk durumunu izale maksadıyla cemiyetin faaliyetini men etmiş olmasında mevzuat bakımından bir aykırılık bahse mevzu değildir.

Saygılarımla arz ederim.

Dahiliye Vekili
Dr. Namık Gedik

2. — *Urfa Mebusu Osman Ağan'ın, Urfa Valisinin bir vatandaşı hapsedtiğinin doğru*

olup olmadığına dair sualine Dahiliye Vekili Namak Gedik'in tahriri cevabı (7/305)

3. IX. 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyasetine
Aşağıdaki sorunun Dahiliye Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerini saygılarımla rica ederim.

Urfa Mebusu
Osman Ağan

Urfa Valisi Kadri Eroğan, 18 Temmuz 1958 tarihinde Siverek'te Halit Gürpınar adındaki vatandaş vazife salâhiyetini suiistimal etmek suretiyle saatlerce hapsedtirip hürriyetini tahdidettiği öğrenilmiştir.

Vali hakkında bu fiilinden dolayı ne gibi muamele yapılmıştır?

T. C.

Dahiliye Vekâleti 3. II. 1959
Hususi Kalem Müdürlüğü
Sayı: 1/66

Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyasetine
26. II. 1959 tarih, Kanunlar Müdürlüğü
7/305 - 1850 - 7446 sayılı tezkereye rapten gönderilip, Urfa Valisi Kadri Eroğan'ın 18. VII. 1958 tarihinde Siverek'te Halit Gürpınar adındaki vatandaş vazife salâhiyetini suiistimal etmek suretiyle saatlerce hapsedtirip hürriyetini tahdidettiği öğrenilmiştir. Vali hakkında bu fiilinden dolayı ne gibi muamele yapılmıştır suretinde olup, Urfa Mebusu Osman Ağan tarafından Yüksek Riyasete takdim olunan tahriri sual taktirri dolayısıyla keyfiyet tahkik edildi :

Filhal 18. VII. 1958 tarihinde vazifesi icabı olarak Siverek'e giden Urfa Valisi Kadri Eroğan'ın vatandaş dileklerini dinlediği sırada, bu meyanda kendisine şifahi müracaatte bulunan Kazani köyünden Eyüp Çakmak isminde yaşlı bir vatandaşın, Şekerli nahiyesine bağlı Gışderi köyünde bulunan arazisine aynı köyden Halit Gürpınar'ın tecavüz ettiğini, halen mahkemede bulduklarını, 5917 sayılı Kanun gereğince kendisine teslim edilen bir kısım araziye sözü geçen Halit Gürpınar'ın kendisini öldürme korkusundan gidemediğini, Halit Gürpınar'ın babası Maslup Şeyh Said'in, müritlerinden bulunduğunu ve idam edilmiş olduğunu, bunun da babasının yolunda yü-

riyen bir şahıs olarak binlerce müridi bulunduğunu, müritleri arasında aşırının ve aranmakta olan kaatillerin bulunduğunu ve şu anda köyüne gidildiği takdirde hepsinin ele geçirilebileceği yolundaki ihbarı üzerine o sırada kaza merkezinde bulunan Halit Gürpınar daireye celbedilmiş ve vicahta ihbar ve şikâyeti reddetmekle beraber ehemmiyet arz eden bir ihbar karşısında bulunan valinin kaza merkezine çok yakın bulunan köyde yapılacak olan arama sonuna kadar bir tedbir olarak Halit Gürpınar'ı dairede alıkoymuştur.

Bir, iki saate inhisar eden ve tedbir mahiyetinde olan dairede alıkonmadan mütevellidolarak vali hakkında takibe değer bir cihet görülemediği.

Keyfiyeti saygı ile arz ederim,

Dahiliye Vekili
Dr. Namık Gedik

3. — Ankara Mebusu Recep Dengin'in, 1. I. 1956 - 1. VI. 1957 tarihleri arasında ihracedilen maden hurdalarından ne kadar döviz sağlandığına dair sualine Maliye Vekili Hasan Polatkan'ın tahriri cevabı (7/377)

30. XII. 1958

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyasetine
Aşağıdaki sorunun Sayın Maliye Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunda müzaheretlerinizi saygı ile rica ederim.

Ankara Milletvekili
Recep Dengin

1. I. 1956 tarihinden 1. VI. 1957 tarihine kadar ihracedilmiş bulunan maden hurdalarından ne miktar döviz sağlanmıştır. Döviz sağlayan müessese ve firmalar kimlerdir?

T. C.

Maliye Vekâleti 3. II. 1959
Hazine Umum Müdürlüğü
Tediye Muvazenesi ve Döviz
Tahsilleri Dairesi
Tediye Muvazenesi Şb.
Sayı : 57300/6275

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine
1. I. 1956 - 1. VI. 1957 tarihleri arasında ihracedilen maden hurdalarından ne kadar döviz sağlandığına ve döviz sağlayan müessese ve firmaların kimler olduğuna mütaallik Ankara Mil-

letvekili Recep Dengin tarafından Büyük Millet Meclisi Reisliğine sunulan sual tavriri ile ilgili olarak Kanunlar Müdürlüğü ifadesiyle alınan 7. I. 1959 tarih, 2384 - 9813 sayılı tezkereleri cevabıdır.

Mevzuubahis devre zarfında, Ticaret Vekâletinin 9. III. 1957 tarih, 138 sayılı ihraç lisanına istinaden Maden Hurdacılığı T. A. Ş. tarafından Derince Gümrüğünün 27. V. 1957 tarih, 8 numaralı beyannamesiyle Holânda'ya 3 000 ton maden hurdası ihraç edilmiştir.

Bu ihracattan tahassül eden £ 68.400, - / - , 20. VII. 1957 tarihinde yurda gelmiştir.

Keyfiyet ıttıllarına saygı ile arz olunur.
Maliye Vekili
H. Polatkan

4. — *Elâzığ Mebusu Mustafa Altınoğan'ın, Elâzığ Cüzam Hastanesinin başka bir yere naklinin düşünülüp düşünülmediğine dair sualine Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekili Lûtfi Kırdar'ın tahriri cevabı (7/356)*

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyasetine
Aşağıdaki sorumun Sağlık Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerini saygılarımla rica ederim.

Elâzığ Milletvekili
Mustafa Altınoğan

Elâzığ şehrinin çok yakınında bulunan Cüzam Hastanesinin, sâri olan bu hastalık karşısında, şehir halkının sıhhatini her zaman tehli-

kede bıraktığı muhakkak olduğuna göre, ileri memleketlerde tatbik edilen site sistemine gidilmesi yakın bir gelecekte düşünülmekte midir?

T. C.
Sıhhat ve İçtimai Muavenet 2. II. 1959
Vekâleti
Vekil
Sayı : 125

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisliğine
K. : 7. I. 1959 gün ve Unumi Kâtiplik Kanunlar Müdürlüğü 2343/9644 sayılı yazılarına.
Elâzığ Cüzam Hastanesinin başka bir yere naklinin düşünülüp düşünülmediğine dair Elâzığ Mebusu Mustafa Altınoğan'ın tahriri sual tavriri karşılık cevabi mütalâam ilişikte taksim kılınmıştır.

Malûmat husulünü saygı ile arz ederim.

Sıhhat ve İçtimai Muavenet
Vekili
Dr. Lûtfi Kırdar

Elâzığ Mebusu Sayın Mustafa Altınoğan'ın, Elâzığ Cüzam Hastanesinin başka bir yere naklinin düşünülüp düşünülmediğine dair tahriri sual tavriri cevaptır.

Yurtta mevcut bütün cüzamlıların tecrit ve tedavilerinin temini maksadiyle bir cüzam sitesi tesisi vekâletimizce etüd edilmektedir.

Site tesis olduğunda Elâzığ Cüzam Hastanesi bu siteye nakledilecektir.

İnhisarlar Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4898 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair Kanuna verilen reylerin neticesi

(Nısap hâsıl olmamıştır.)

Âza adedi	: 610
Rey verenler	: 172
Kabul edenler	: 168
Reddedenler	: 3
Müstenkifler	: 1
Reye iştirak etmeyenler	: 423
Münhal mebusluklar	: 15

[Kabul edenler]

ADANA
Melih Kemal Küçüktepepınar
Ali Mentemşođlu
Hamdi Öner
AFYON KARAHİSAR
Kemal Özçoban
Murad Âli Ülgen
AĞRI
Halis Öztürk
Celâl Yardımcı
AMASYA
Nazifi Şerif Nabel
ANKARA
Fuat Börekçi
Mehmet Ali Ceritođlu
Nuri Ciritöđlu
Übeyde Elli
Selim Soley
Mustafa Yeşil
ARTVİN
Mecit Bumin
Hilmi Çeltikçiođlu
Eyüp Doğan
AYDIN
Namık Gedik
Nihat İyriboz
Etem Menderes
Cevat Ülkü
BALIKESİR
Esat Budakoğlu
Halil İmre
Ahmet Kocabıyıköğlu
BİLECİK
Mehmet Erdem

Yümnü Üresin
BİNGÖL
Mustafa Nuri Okçuođlu
BİTLİS
Nusrettin Barut
Selâhattin İnan
BURSA
Müfit Erkuyumeu
Sadettin Karacabey
Recep Kırım
Hulûsi Köymen
Halûk Şaman
Yekta Teksel
Hilâl Ülman
Kenan Yılmaz
ÇANAKKALE
Ahmet Hamdi Sezen
Fatin Rüştü Zorlu
ÇANKIRI
A. Kemal Barlas
Kâmil Tabak
Ethem Yalçınalp
DENİZLİ
Ali Çobanođlu
İsmail Hadımlıoğlu
Refet Tavashođlu
DIYARBAKIR
Tahsin Cahit Çubukçu
Mehmed Hüsrev Ünal
EDİRNE
Nurettin Manyas
Rükneddin Nasuhiođlu
ELAZIĞ
Celâl Dora

ERZURUM
Şevki Erker
ESKİŞEHİR
Hasan Polatkan
GAZİANTEP
Nedim Ökmen
GİRESUN
Hayrettin Erkmen
GÜMÜŞANE
Necmettin Coşar
Avni Karaman
Nihat Sargınalp
HATAY
Ahsen Aral
Rifat Bahadır
İÇEL
Sami Gökmar
Refik Koraltan
İSPARTA
Ali Lâtifaođlu
İSTANBUL
Nazmi Atâç
Arslan Nihad Bekdik
Faruk Nafiz Çamlıbel
Sedat Çetintaş
Selim Erengil
Ayşe Günel
M. Faruk Gürtunca
Aleksandros Hacopulos
Hâdi Hüsman
Lûtfi Kırdar
Adnan Menderes
Yusuf Salman
Neclâ Tekinel
Fahrettin Ulaş

Hristaki Yoannidis
Neemi Nuri Yücel
Mahmut Yüksel
İZMİR
Abdullah Aker
Nuammer Çavuşođlu
Nuriye Pınar
İlhan Sipahiođlu
Vamık Tayşî
KASTAMONU
Basri Aktaş
Zeki Cemal Bakıçelebi-
oğlu
Süleyman Çađlar
Şükrü Esen
Ali Gözük
Hadi Tan
KAYSERİ
Ömer Başçemnez
İbrahim Kirazöđlu
Hakkı Kurmel
KIRKLARELİ
Şefik Bakay
Mehmet Ali Ceylân
Avni Sakman
KONYA
Hamdi Rađıp Atademir
Sıtkı Salim Burçak
Reyhan Gökmenođlu
Tarık Kozbek
KÜTAHYA
Emin Topaler
MALATYA
İsmet İnönü

MANİSA

Sezai Akdağ
Âtîf Akın
Selim Akış
Hikmet Bayur
Nafiz Körez
Muzaffer Kurbanoğlu
Orhan Ocakoğlu
Cevdet Özgirgin
Cemil Şener
İhsan Yalkın

MARAŞ

Kemal Aksüyek
Hasan Fehmi Evliya
Halil Gürün
Abdullah Yaycıoğlu

MUŞ

Şefik Çağlayan

NEVŞEHİR

Zihni Üner

NIĞDE

Medeni Berk

Asım Eren
Ali Gürün
Şefik Refik Soyer

ORDU

Şevket Köksal
RİZE
İzzet Akçal
Mehmet Fahri Mete
Muzaffer Önal

SAKARYA

Selâmi Dinçer

SAMSUN

Ekrem Anıt
Salim Çonoğlu
Tevfik İleri
Abdullah Keleşoğlu

Fikri Şen

Ferid Tüzel

Nüzhet Ulusoy

SİRD

Fikri Şendur

SİNOB

Server Somuncuoğlu

SİVAS

Hasan Değer
Necati İlder
Edip İmer
Ahmet Kangal

TEKİRDAĞ

Nurettin Aknoz

TOKAD

Faruk Ayan oğlu
Keramettin Gençler
Şahap Kitapçı
Bekir Şeyhoğlu
Dâniş Yurdakul

TRABZON

Fikri Karanis
O. Nuri Lermioğlu
Salih Zeki Ramoğlu
İsmail Şener
M. Reşit Tarakçıoğlu

TUNCELİ

Arslan Bora
Fethi Ülkü

URFA

Osman Ağan
E. Mahmut Karakurt
Abdurrahman Odabaşı

YOZGAD

Talât Alpay
Mahmut Ataman
Âtîf Benderlioğlu
Sefer Eronat
Ö. Lûtfi Erzurumluoğlu
Numan Kurban
Fuad Nizam oğlu
Nazım Tanıl

ZONGULDAK

Sebati Ataman
Suat Başol
Necati Tanyolaç
Hüseyin Ulus

[Reddedenler]

ANKARA

Bülent Ecevit

BURDUR

Osman Eroğlu

ORDU

Hüsrev Yürür

[Müstenkifler]

MARAŞ

Nusret Durakbaşa

[Reye iştirak etmiyenler]

ADANA

Nevzat Arman
Suphi Baykam
Kâzım Bozdoğan
Hamza Eroğlu
Mehmet Geçioğlu
Kasım Gülek
Ahmet Karamüftüoğlu
Saim Karaömerlioğlu
M. Yılmaz Mete
Kemal Sarıbrahimoğlu
Kemal Satır
Rıza Tekeli
Turgut Yeğenağa

ADİYAMAN

Sait Açar
Gani Gürsoy
Şefik San
Sırrı Turanlı
Ali Yaşar
AFYON KARAHİSAR
Rıza Çerçel
Arif Demirer
Orhan Kökten
Mustafa Öztürk
Osman Talu
Necati Topcuoğlu
Orhan Uygun
Gazi Yiğitbaşı

AĞRI

Kasım Küfrevi
Şeref Saraçoğlu
Selim Yatağan
AMASYA
Faruk Çöl
Kemal Eren
Hâmit Koray
İsmet Olgaç
Hüseyin Özbay
ANKARA
Muammer Akpınar
İsmail Rüştü Aksal
Osman Alışiroğlu
Hüseyin Balık

Faik Ahmed Barutçu
Hıfzı Oğuz Bekata
Recep Dengin
Avni Doğan
Halil Sezai Erkut
İbrahim İmirzalıoğlu
İsmail İnan
İbrahim Saffet Omay
İlyas Seçkin
Hasan Tez
Ahmet Üstün

ANTALYA

Mehmet Ak
Kenan Akmanlar
Sadık Erdem

Attilâ Konuk
Burlanettin Onat
Adnan Selekler
İbrahim Subaşı
Ahmet Tokuş
Yaşar Yazıcı

ARTVİN

Yaşar Gümüşel
AYDIN

Fethi Batur
Hüsamettin Coşkun
Necati Çelim
Nail Geveci
Piraye Levent
Ekrem Torunlu

BALIKESİR

Vacîd Asena
Muzaffer Emiroğlu
Mekki Said Esen
Ali İleri
Mücteba İştin
Arif Kalıpsızoğlu
Faik Ocak
Fuat Onat
M. Halûk Timurtaş
Muharrem Tunçay
Sırrı Yırcalı
Sıtkı Yırcalı

BİLECİK

Ertuğrul Çolak
Şevki Hasırcı

BİNGÖL

Sait Göker
Ekrem Yıldız

BİTLİS

Rifat Bingöl

BOLU

Reşat Akşemsettinioğlu
Servet Bilir
Zuhuri Danışman
Mithat Dayıoğlu
Mahmut Güçbilmez
İhsan Gülez
Kadir Kocaali
Nezih Tütüncüoğlu

BURDUR

Fethi Çelikbaş
Behçet Kayaalp
Âlim Sipahi

BURSA

Necdet Azak
Hüseyin Bayrı
Agâh Erozan (Rs. V.)
Salâhaddin Karacagil
Mazlum Kayalar
Nurullah İhsan Tolon

ÇANAKKALE

N. Fuad Alpkartal
Halim Alyot (İ.)
Emin Kalafat
Servet Sezgin
Nuri Togay
Nahit Ural

ÇANKIRI

Dursun Akçaoğlu
Ferhan Arkan
Naşit Fırat

ÇORUM

Sedat Baran
M. Kemal Biberöğlü
Hamdi Bulgurlu
Ali Dedekargınoğlu
Kemal Erdem
Yakup Gürsel
Fevzi Hacirecepoğlu
Cevat Köstekçi
Hüseyin Ortakcioğlu
Kemâl Terzioğlu

DENİZLİ

Baha Akşit
Turan Bahadır
Ali Rıza Karaca
Mehmet Karasan
Osman Ongan
A. Hamdi Sancar

DİYARBAKIR

Fikri Arıç
Sezai Demiray
Nuri Onur
Kâmil Tayşi
Hâmid Zülfü Tigrel
Halil Turgut
Hüseyin Ülkü

EDİRNE

Rasih Gürkan
Sabahattin Parsoy
Mükerrem Sarol

ELÂZİĞ

Mustafa Altındoğan
Fahri Karakaya
Hürrem Müftügil
Nâzım Öztürk
İsmail Hakkı Talay

ERZİNCAN

Rauf Bayındır
Nusret Safa Coşkun
Cemal Işık
Âdil Sağıroğlu
Hüseyin Şahin
Naci Yıldırım

ERZURUM

Osman Alihocagil
Rıfki Salim Burçak
Sabri Erduman
Abdülkadir Eryurt
Mehmet Eyüboğlu
Melik Fırat
Sait Kantarel
Hasan Numanoğlu
Münip Özer
Fethullah Taşkesenli-
oğlu
Rıza Topcuoğlu
Mustafa Zeren

ESKİŞEHİR

Halil Akkurt
Muhtar Başkurt
Mustafa Çürük
Hamit Dedelek
Abidin Potuoğlu
Hicri Sezen
Kemal Zeytinioğlu

GAZİANTEP

Ekrem Cenani
İhsan Daî
Bahadır Dülger
Samih İnal
Süleyman Kuranel
Ali Ocak
Cevdet San
Ali Şahin
Salâhattin Ünlü

GİRESUN

Sadık Altıncan (İ.)
Hamdi Bozbağ
Ali Naci Duyduk
Mustafa Hemiş

Tahsin İnanç
Doğan Köymen
Mazhar Şener

GÜMÜŞANE

Necati Alp
Sabahattin Kadirbeyoğlu
Hüsrev Polat

HAKKÂRİ

Übeydullah Seven
HATAY

Ihsan Ada
İzzettin Cilli (İ.)
Ali Şelhum Devrim
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Hasan İkiz
İnayet Mursaloğlu
Ömer Fevzi Reşa

İÇEL

Rüştü Çetin
Mehmet Dölek
Hüseyin Fırat
İbrahim Gürgen
Yakup Karabulut
Hidayet Sinanoğlu
Niyazi Soydan

İSPARTA

Said Bilgiç
Kemal Demiralay
Hamdi Ongun
Tevfik Tığh

İSTANBUL

İsak Altabev
Celâl Bayar (Reisicum-
hur)
Ali Fuad Cebesoy
Muhlis Erdener
Hüsamettin Giray
Rüştü Güneri
Mehmet Gürpınar
Ali Harputlu
Enver Kaya
Mucip Kemalyeri
Nizamettin Kırşan
Nihat Halûk Pepeyi.
Mithat Perin
Celâl Ramazanoğlu
Nizamettin Âli Sav
İbrahim Sevel
Mıgırdıç Şellefyan

Zakar Tarver
Nazlı Tlabar
Nuri Yamut
Tahsin Yazıcı

İZMİR

Sebati Acun
Danyal Akbel
Selâhattin Akçiçek
Perihan Arıburun
Enver Dünder Başar
Behzat Bilgin
Necdet Davran
Selim Ragıp Emec
Sadık Giz
Necdet İncekara
Osman Kapani
Ekmel Kavur
Rauf Onursal
Kemal Serdaroğlu
Fevzi Uçaner
Behçet Uz
Ahmet Ünal

KARS

Fevzi Aktaş
Sırrı Atalay
Şemsettin Ataman
Hasan Erdoğan
Turgut Göle
Kemal Güven
Mehmet Hazer
Rasim Ilker
Behram Öcal
İbrahim Us
Osman Yeltekin
Ali Yeniaras

KASTAMONU

Muzaffer Akdoğanlı
Nâzım Batur
Hilmi Dura
Münif İslâmoğlu

KAYSERİ

Fikri Apaydın
Ebubekir Develioğlu
Kâmil Gündes
Servet Hacıpaşaoğlu
Osman Kavuncu
Ali Rıza Kılıçkale
Fahri Köşkeroğlu
Durdu Turan

KIRKLARELİ

Sıtkı Pekkip
Dünder Tekand
Hüsnü Yaman

KIRŞEHİR

Osman Bölükbaşı
Osman Canatan
Hayri Çopuroğlu
Fazıl Yalçın

KOCAELİ

Ömer Cebeci
Dursun Erol
Cemal Tüzün
Nüzhet Unat
Sadettin Yalın

KONYA

A. Fahri Ağaoğlu
İshak Avni Akdağ
Mustafa Bağrıaçık
Osman Bibioğlu
Remzi Birand
Muhittin Güzelkılınç
Ali Saim Kaymak
Hulki Âmil Keymen
Ahmet Koyuncu
Himmet Ölçmen
Halil Özyörük
Mustafa Runyun
Sabahattin Sayın
Sami Soylu
Ömer Şeker
Nafiz Tahralı

KÜTAHYA

Mehmet Diler
İbrahim Germeyanoğlu
Ahmet İhsan Gürsoy
İrfan Haznedar
S. Süruri Nasuhoğlu
Kemal Özer
Muhittin Özkefeli (İ.)

MALATYA

Nurettin Akyurt
Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat
Mehmet Kartal
Kâmil Sürenkök
Mehmet Zeki Tulunay
Tevfik Ünsalan
Nüvit Yetkin

MANİSA

Samet Ağaoğlu
Nebil Sadi Altuğ
Şemi Ergin
Sudi Mihçioğlu

MARAŞ

Kemali Bayazıt
Hilmi Soydan
Emin Soysal
Mehmet Şişman

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Mehmet Kâmil Boran
Vahap Dizdaroğlu
Şevket Dursun
Halim Kermooğlu
Hasan Reşit Tankut
Selim Telliğaoğlu
Aziz Uras

MUĞLA

Turhan Akarca
Burhan Belge
Zeyyat Mandalıncı
Nuri Özsan
Sadi Pekin
Turgut Topaloğlu

MUŞ

Şemsi Ağaoğlu
Zeki Dede
Giyasettin Emre

NEVŞEHİR

Necmeddin Önder
Hasan Hayati Ülkün
Münib Hayri Ürgüblü

NİĞDE

Rifat Gürsoy
İsmail Güven
Vedat Mengi

ORDU

Eşref Ayhan
Münir Ekşi
Ferda Güley
Zeki Kumrulu
Arif Hikmet Onat
Kalkraman Sağra
Muatamer Tekin
Atif Topaloğlu

RİZE

Hüseyin Agun

Osman Kavrakoğlu
Ahmet Morgil

SAKARYA

Nüzhet Akın (İ. Â.)
Tacettin Barış
Hamdi Başak
Hamza Osman Erkan
(İ.)
Baha Hun
Rifat Kadızade
Nusret Kirişcioğlu

SAMSUN

Naci Berkman
Necmettin Doğuyıldızı
Abdullah Eker
Ömer Güriş
Asaf Saraçoğlu
Hamdi Tekay
Şükrü Uluçay

SİİRD

Suat Bedük
Baki Erden
Veysi Oran
Mehmet Daim Süalp

SİNOB

Nusret Kuruoğlu
Ömer Özen
Hamdi Özkan
Mahmut Pınar
Muharrem Tansel

SİVAS

Halim Ateşalp
Rahmi Çeltekli
Nüzhet Çubukçu
Turhan Feyzioğlu
Kâmil Kırıkoğlu
Yalçın Kocabay
Şinasi Moran
Cemil Özcan
Süleyman Özsever
Nazmi Yaraş
Ahmet Yılmaz

TEKİRDAĞ

Ali Çakır
Zeki Erataman
Hasan Gürkan
İsmail Özdoğuran
Ahmet Pakar

TOKAD

Sıtkı Eken

Ahmet İspirli
Mustafa Lâtifoğlu
Reşit Önder
Rıza Ulusoy
TRABZON
Halûk Çülha
Sabri Dilek
Mahmut Goloğlu (Rs.
V.)
Selâhattin Karayavuz
(İ.)

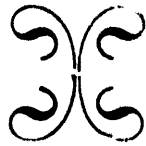
Hasan Polat
Pertev Sanaç .
Osman Türan
TUNCELI
Hızır Aydın
URFA
Atalay Akan
M. Yaşar Alhas
Aziz Gökkan
İ. Etem Karakapıcı
Abdullah Köksel

Ömer Yüksel
UŞAK
Ali Rıza Akbıykoğlu
Adnan Çalıkoğlu
Rıza Salıcı
Avni Ural
VAN
Abdülvahap Altinkay-
nak
Tevfik Doğuşiker

Sait Erdiñç
Ferid Melen
ZONGULDAK
Abdullah Akın
Cemal Zühtü Aysan
Necati Diken
Ali Kaya
Tahir Öktem
Mustafa Saraç
Hulûsi Timur
Avni Yurdabayrak

[Münhal mebusluklar]

Ankara	5	Bursa	1	Kocaeli	1	Van	1
Artvin	1	Edirne	1	Konya	1	Yozgad	1
Aydın	1	İstanbul	1	Muğla	1		16

İnhisarlar Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4898 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası ve Gümrük ve İnhisarlar ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/278)

T. C.

Başvekâlet

3. XII. 1958

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 801/3367

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 12. II. 1958 tarihinde kararlaştırılan İnhisarlar Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkında 4898 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihasının esbabı mucibesi ile birlikte, sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

İnhisarlar Umum Müdürlüğüne, senelik tediye miktarı 10 milyon lirayı geçmemek üzere 50 milyon liraya kadar gelecek senelere sâri taahhüde girme salâhiyeti veren 4898 sayılı Kanunla, mevcut sigara, ispirtolu içki ve çay fabrikalarının takviye ve tevsileriyle senelik imalât kapasitesi 12 milyon kilo olan yeni bir sigara fabrikası ile yeni çay fabrika ve atelyelerinin inşası derpiş edilmmişti.

1950 senesinden itibaren başlayan iktisadi gelişme her istihlâk maddesinde olduğu gibi tütün ve sigara istihlâkinin de süratle artmasına sebebiyet vermiş ve bundan dolayı ancak 1960 yılı için tahmin edilen sigara satışlarının bu tarihten çok evvel 1953 senesinde tahakkuk ettiği müşahede edilmiştir.

Bu vaziyet karşısında inşası takarrür eden Maltepe Sigara Fabrikasının sahası dâhilinde halen inşaatına başlanmış bulunan yaprak tütün bakımevinin temin ettiği imkândan da istifade edilerek fabrikaya lüzumlu yaprak tütün konacak saha asgarî hadde indirilmek suretiyle mezkûr fabrikanın senelik imalât kapasitesinin 17 milyon kiloya çıkarılması tekarrür etmiş ve proje ona göre tadil edilerek inşasına başlanmıştır.

İspirtolu içkilerin istihlâkinde de aynı gelişmeler olmuş, bilhassa hafif alkollü içkilerden madut bulunan bira satışlarının büyük satışlar kaydetmesi neticesinde mevcut iki fabrikamız ihtiyacı karşılayamaz hale geldiğinden bu fabrikaların süratle tevsileri ve yeni bir bira fabrikasının inşası zaruret halini almıştır.

Gelecek senelere sâri taahhüde girme imkânını bahşeden 4898 sayılı Kanunun birinci maddesine

istinaden İcra Vekilleri Heyetince tasdik olunan programa göre 50 milyon liralık taahhüde girme salâhiyetinin aşağıda gösterilen işlerde kullanılması kararlaştırılmıştı.

	Lira
1. Sigara sanayii	36 100 000
2. İspirtolu içkiler sanayii	9 400 000
3. Çay sanayii	4 500 000
Yekûn	50 000 000

Bu karara istinaden şimdiye kadar girişilen taahhütler ile bunlara müsteniden yapılan fiili sarfiyat şöyledir :

	Lira
1. Sigara Sanayii	31 599 833
2. İspirtolu İçkiler Sanayii	9 400 000
3. Çay Sanayii	4 500 000
Yekûn	45 499 823

Yukardaki izahattan da anlaşılacağı üzere 50 milyon liralık taahhüde girme salâhiyetinden ancak sigara sanayii için tefrik edilen paradan 4 500 177 lira bakiye kalmış bulunmaktadır.

Halbuki, halen İdarenin bu kanuna istinadetmek suretiyle taahhüde girişmesi icabeden işlerin istilzam ettirdiği ilâve salâhiyet miktarı tafsilâtı aşağıda arz edildiği üzere 100 milyon lirayı bulmaktadır.

	Lira
1. 7 582 979,34 liraya yalnız bina kısmı taahhüde bağlanıp halen inşasına devam edilmekte olan Maltepe Sigara Fabrikasının imalâtla ilgili bulunan makina ve her türlü teknik tesisatı için	31 000 000
2. Maltepe Sigara Fabrikası binasının tesisat masrafları (Bu tesisat bedelleri tahminen 10 000 000 lira olup bunun 4 500 177 lirası 50 milyon liradan artan tahsisatla karşılanacağından bakiyesi olarak 5 499 823 lira nazara alınmıştır.)	5 499 823
3. Maltepe Sigara Fabrikasına ait bulunan lüzumlu diğer binaların inşaat masrafları	15 575 177
4. Mevcut diğer sigara fabrikalarının takviyesi için lüzumlu makineler	6 675 000
5. Kutu Fabrikası için lüzumlu makineler	6 250 000
6. Yeniden kurulacak bira fabrikası için tahmin edilen maliyet	35 000 000
Yekûn	100 000 000

Yukarda kısaca tebarüz ettirildiği üzere, inhisar maddelerinin günden güne büyük bir süratle artış kaydeden istihlâkinin noksansız olarak karşılanabilmesi için İnhisar fabrika ve tesislerinin takviyesi ile başlanılmış bulunan işlerin ikmali ve yeni fabrika ve tesislerin kurulması maksadiyle, 4898 sayılı Kanunla verilen gelecek senelere sâri taahhüde girme salâhiyetinin 150 milyon liraya çıkarılmasına lüzum hâsıl olmuş ve ilişik kanun lâyihası bu maksatla hazırlanmıştır.

Gümrük ve İnhisarlar Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Güm. ve İnh. Encümeni

Esas No: 1/278

Karar No: 5

11. XII. 1958

Yüksek Reisliğe

İnhisarlar Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4898 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair olan kanun lâyihası, encümenimizde alâkalı Hükümet mümessillerinin de iştirakleriyle tetkik ve müzakere olundu.

Gerek lâyihanın esbabı mucibesinde serd edilen hususlar ve gerekse ilgili Vekâlet temsilcilerinin izahatları encümenimizce yerinde mütalâa edilerek lâyiha mevcudun ittifakiyle aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi

edilmek üzere Yüksek Riyasete sunulur.

Gümrük ve İnhisarlar

Encümeni Reisi

Yozgad

N. Tanıl

Adıyaman

A. Yaşar

Kars

K. Güven

Samsun

Ö. Gürüş

M. Muharriri

Kocaeli

S. Yalın

Antalya

Y. Yazıcı

Muğla

T. Topaloğlu

Samsun

F. Şen

Tekirdağ

A. Çakır

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No. 1/278

Karar No. 22

9. I. 1959

Yüksek Reisliğe

İnhisarlar Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4898 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair olup Gümrük ve İnhisarlar Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise arzı İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılıp Başvekâletin 3.XII.1958 tarihli ve 71 - 801/3267 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Gümrük ve İnhisarlar Encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla Gümrük ve İnhisarlar Vekili ve Maliye Vekâleti mümessili hazır oldukları halde tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası, esbabı mucibesinde de muvassafan arz ve izah edildiği üzere İnhisarlar Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için Hükümetçe tasdik edilecek programa göre fabrika, atelye, imal ve doldurma evleri yaptırmak, mevcutları genişletmek ve bunlara lüzumlu her nevi maki-

na, alât, teçhizat ve vasıtaları satınalmak üzere 4898 sayılı Kanunla verilen ve senelik tediye miktarı on milyon lirayı geçmemek üzere (50) milyon liraya kadar gelecek yıllara sari taahhüt yetkisini, şimdiye kadar istimal edilen miktardan bakiye dört küsur milyon lira kalmış olması hasebiyle aynı hizmetlerin devam ve ikmalini teminen tavsiye mâruf bulunmaktadır.

Kanunun birinci maddesinin tadili suretiyle sâri taahhüt salâhiyetinin (150) ve senelik tediye miktarının da (25) milyon liraya iblâğı hükümetçe ihzar ve sevk olunan lâyiha ile derpiş edilmektedir.

Bu kanunla istihsal edilecek sâri taahhüt salâhiyetinin sureti istimali hükümet gerekçesinde arz ve izah edilmiş bulunmakta olup lâyihayı bidayeten tetkik eden Gümrük ve İnhisarlar Encümenince de aynen kabul edilmiş bulunmaktadır.

Encümenimizde cereyan eden müzakerelerden ve Gümrük ve İnhisarlar Vekilinin vermiş olduğu mütemmin izahat dinlendikten sonra maddelerin müzakeresine geçilmiş ve Lâyiha Encümenimizce de Hükümetin teklifi vechile aynen kabul edilmiştir.

Kanun lâyihası, Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reisvekili
Balıkesir	Muğla
H. İmre	N. Özsan
Mazbata M.	Kâtip
İzmir	Diyabakır
B. Bülgin	Muhalifim
	M. H. Ünal
Adana	Afyon K.
R. Tekeli	N. Topcuoğlu
İmzada bulunamadı	
Afyon K.	Ankara
M. Âli Ülgen	Bira fabrikasına muhalifim
	M. Akpınar
Ankara	Antalya
O. Alişiroğlu	K. Akmanlar
Artvin	Artvin
H. Çeltikcioğlu	Y. Gümüşel

Bolu
S. Bilir
Denizli
A. R. Karaca
Eskişehir
M. Başkurt
İsparta
T. Tağlı
İzmir
D. Akbel
Kocaeli
C. Tüzün
İmzada bulunamadı
Kütahya
S. S. Nasuhoğlu
Nevşehir
N. Önder
Rize
H. Agun
İmzada bulunamadı
Siird
B. Erden
Sinob
Ö. Özen

Çorum
Y. Gürsel
Elâzığ
Muhalifim
H. Müftügil
Hakkâri
Ü. Seven
İstanbul
N. Karşan
Kastamonu
M. İslâmoğlu
Konya
M. Bağrıaçık
Niğde
R. Gürsoy
Ordu
A. Topaloğlu
Rize
İ. Akçal
Siird
M. D. Süalp
Yozgad
T. Alpay

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İnhisarlar Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 4898 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 4898 sayılı Kanunun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 1. — Hükümetçe tasdik edilecek programa göre, fabrika, atelye, imal ve doldurma evleri yaptırmak, mevcutları genişletmek ve bunlara lüzumlu her nevi makina, alet, teçhizat ve vasıtaları satınalmak ve senelik tediye miktarı 25 milyon lirayı geçmemek üzere 150 milyon liraya kadar gelecek yıllara sâri taahhütlere girişmeye Gümrük ve İnhisarlar Vekili ve faizleri ile birlikte bu miktarları geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Vekili salâhiyetlidir.»

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde me-riyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini ic-
raya Maliye ve Gümrük ve İnhisarlar Vekilleri memurdur.

12 . XI . 1958

Başvekil
A. Menderes
Devlet Vekili
A. Aker

Devlet Vekili
Devlet Vekili ve
Münakalât V. V.
M. Kurbanoğlu

Devlet Vekili ve
Çalışma V. V.
H. Şaman

Millî Müdafaa Vekili
E. Menderes

Hariciye Vekili

Maarif Vekili

Ticaret Vekili
H. Erkmen

Güm. ve İnh. Vekili
H. Hüsman

Münakalât Vekili

Sanayi Vekili

İmar ve İskân Vekili
M. Berk

Adliye Vekili
E. Budakoğlu

Dahiliye Vekili ve
Hariciye V. V.
Dr. Namık Gedik

Maliye Vekili
ve Maarif V. V.
H. Polatkan

Nafia Vekili
T. İleri

Sih. ve İç. Mua. Vekili
Dr. L. Kırdar

Ziraat Vekili
N. Ökmen

Çalışma Vekili

Bas. - Yay. ve Turz Vekili
S. Somuncuoğlu

Koordinasyon Vekili ve
Sanayi V. V.
S. Ataman

